

COLOFON

INFO-SCOOP is een maandelijks uitgave van 101 Mipel

Adres: Simon Stevinkazerne, MPC
41 A, Postbus 9012, 6710 HC Ede
Telefoon: 0318-683050/3073/3023
Redactie: Maj H.J. Jacobus, Sgt
H. Vels, Sgt Mijnheer.

INFO-SCOOP wordt verzonden aan die instanties welke functioneel belang hebben bij actuele informatie.

De inhoud van de **INFO-SCOOP** is volledig samengesteld uit open bronnen. Overname uit deze publicatie is toegestaan mits de bron wordt vermeld.

Indien uw verzendadres is gewijzigd, gelieve dit doorgeven aan repro 101 Mipel (zie bovenstaand adres of telefonisch 031868-3023).

INHOUDSOPGAVE

COLOFON	2
WORDT MACHT HDZ DOORBROKEN?	2
UPDATE ACTIVITEITEN ICTY	7
MACEDONIË HAALT OPGELUCHT ADEM	9
ONTWIKKELINGEN KOSOVO EN DE FRJ	13
KOSOVO	13
KOSOVSKA-MITROVICA KOSOVO-ALBANEZEN LATEN ONAFHANKELIJK- HEID NIET LOS	15
HUMANITAIR	16
SERVIE	17
MILOSEVIC	19
OPPOSITIE	20
MONTENEGRO	21
ORKAAN LENNY, ...	23
EEN GEVAL APART.	23
DE FASEN EN CATEGO- RIËN	23
EEN ORKAANPASSAGE ..	24
LENNY.	24
DE TOEKOMST	25

WORDT MACHT HDZ DOORBROKEN?

Aooi A.W. Breurkes

Voor dit artikel is o.a. gebruik gemaakt van de volgende bronnen: Volkskrant; International Herald Tribune; Algemeen Dagblad; Der Spiegel; Frankfurter Allgemeine; NRC-Handelsblad; Oost-Europa erkenningen; Internet.

Op 25 juni 1991 stapte Kroatië uit de Joegoslavische federatie en verklaarde zich onafhankelijk. De Kroatische onafhankelijkheid moest door de nationalistische leiding in Zagreb echter nog zwaar worden bevochten, zowel op het slagveld als in de diplomatieke arena. Na veel politieke touwtrekkerij werd Kroatië uiteindelijk op 15 januari 1992 door de Europese Gemeenschap erkend als onafhankelijke staat en in mei van datzelfde jaar als volwaardig lid toegelaten tot de Verenigde Naties. Sinds de onafhankelijkheid is de HDZ (Kroatische Democratische Gemeenschap), de partij van president Tudjman, nog steeds als grootste politieke partij aan de macht. Echter, doordat de economische groei ver is achtergebleven van wat de regering in het vooruitzicht had

gesteld en de corruptieschandalen van de overheid, is het nog maar de vraag of bij de verkiezingen van 3 januari 2000 de HDZ de grootste partij zal blijven. Zullen de kiezers hun steun aan de gematigde partijen gaan geven en hoe is op dit moment de politieke interesse van de kiezers? Alvorens in te gaan op de ontwikkeling van het Kroatische politieke leven, is het belangrijk te weten wat de basis is geweest voor het hedendaagse politieke leven in Kroatië.

TWEE CONCEPTEN

In de negentiende eeuw ontstond het moderne Kroatische nationalisme, die twee stromingen teweeg bracht.

De eerste stroming is die van de Groot-Kroatische gedachte van Ante Starčević (1823-1896), een politicus uit de tijd van de Donaumonarchie, die in 1861 de HSP (Kroatische Rechtse Partij) oprichtte. Volgens Starčević bestonden er geen Slovenen en Serviërs. De Slovenen waren volgens hem 'berg-Kroaten' en de Serviërs een mengeling van verschillende volkeren. Door deze feiten kwam Starčević tot de conclusie dat de grenzen van Kroatië zowel in oostelijke als westelijke richting verlegd moesten

Forum Yugoslavia, 1993

worden. Deze expansie ideologie zou later de basis zijn voor de Ustaša beweging van Ante Pavelić, die een etnisch zuivere Kroatische staat wilde. De tweede stroming werd door de Kroatische bisschop Juraj Strossmayer (1815-1905) geïnitieerd. Zijn doel was het vormen van een gemeenschappelijke Zuid-Slavische staat, waarin de Zuidslavische volkeren uit de Habsburgse monarchie zich zouden verenigen met de Serviërs en de Montenegrijnen. Een verbetering in de relatie tussen de orthodoxe en de katholieke Zuid-Slaven stond hierbij voorop.

De rechtse Kroatische partijen zijn doorgaans een variant van het Groot-Kroatische nationalisme, terwijl de linkse partijen meer de integratie aanhouden.

Tot op de dag van vandaag domineren deze twee ideologische concepten om beurten. De separatistische nationalistische bewegingen in Kroatië wonnen aan aanhang in de periode 1918-1941 ten tijde van het koninkrijk Joegoslavië, waartoe Kroatië ook be-

der Pavelić met open armen ontvingen. Na het beëindigen van de WOII werd de Republiek Joegoslavië onder leiding van Tito (Josip Broz) gesticht, met hierin o.a. opgenomen Kroatië. Veel Kroaten begroeten na de fascistische terreur van de Ustaša beweging het communisme als een verademing. Echter ook deze stroming stelde de Kroaten teleur, waardoor de separatistische nationalistische ideologie opnieuw een kans kreeg. Deze manifesteerde zich vooral kort voor het uiteenvallen van het Voormalige Joegoslavië (1989) en direct er na (1991).

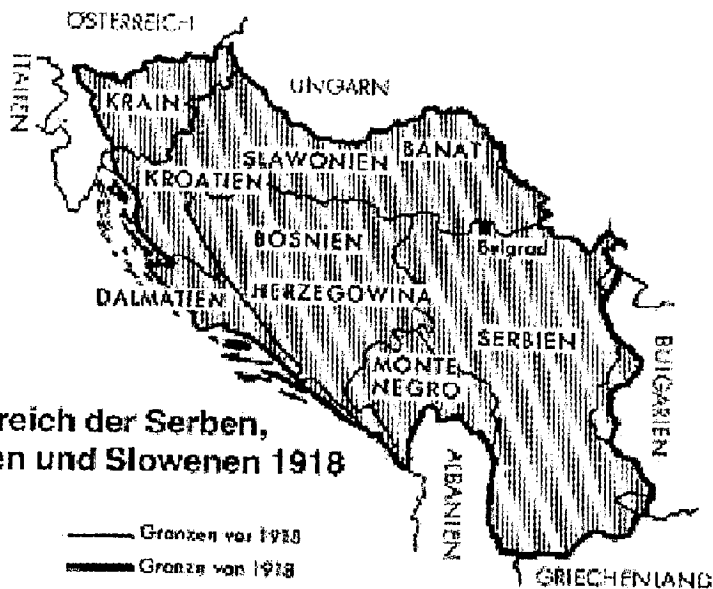
In deze periode ontstaan er drie groepen die allen van nationalistische aard zijn. De eerste groep wordt gevormd door Kroatische ex-communisten (dissidenten) uit 1970, die in deze periode met harde hand door het regime in Belgrado werden onderdrukt. Een van hun leden is Franjo Tuđman. De tweede groep heeft een extreem-nationalistische achtergrond en volgt de lijn van Starčević en Pavelić. Haar aanhang is vooral te vinden onder de

toegetreten. Op dit moment zijn deze drie stromingen nog steeds herkenbaar: Centrum Rechts met hierin de HDZ; de extreem-nationalisten en de oppositie.

CENTRUM RECHTS

Op dit moment is de politieke macht in Kroatië geheel in handen van de regerende HDZ, die met 74 van de 127 zetels in het parlement is vertegenwoordigd. Deze partij werd in 1989 opgericht, in de tijd dat de Joegoslavische communisten nog hun machtsmonopolie bezaten. De HDZ wist in die periode verschillende Kroatische oppositiegroepen, variërend van oude communistische dissidenten en gematigde nationalistische tot extreem-nationalisten, die het communistische machtsmonopolie wilden doorbreken, te bundelen. De bedreiging die uitging van het Servische nationalisme van Milošević, een om "Groot-Servië" te vormen, was een vruchtbare bodem voor een Kroatische nationalistische beweging. De verkiezingscampagne die de HDZ in 1990 voerde, was fel nationalistisch en sterk anti-communistisch. Zij pleitte voor meer economische en politieke autonomie en wilde annexatie van de gebieden in Bosnië-Herzegovina waar een meerderheid van Kroaten woonden. Tevens wilde de HDZ dat alle Serviërs die op invloedrijke posities in Kroatië zaten, hiervan werden verwijderd. De HDZ won in 1990 de verkiezingen overweldigend en werd de leider van de HDZ, Tuđman, tot president gekozen.

De eenheid binnen de HDZ wordt op dit moment bedreigd en de gelederen zijn niet meer zo gesloten als bij het onafhankelijk worden van Kroatië. Tijdens de verslechterde gezondheidstoestand van Tuđman, is er binnen de HDZ een machtsstrijd aan de gang en zijn er drie groeperingen ontstaan. De eerste groep is die van de Herzegovina-lobby die extreem-nationalistisch is en geleid wordt door Ivica Pašalić. Pašalić bekleedt op dit moment de functie van adviseur voor Binnenlandse Zaken van Tuđman. De tweede groep is die van de conservatieve nationalistische onder leiding van

Königreich der Serben, Kroaten und Slowenen 1918

Informationen Aktuell 1996

hoorde. In deze periode streefden de Serviërs naar hegemonie in het koninkrijk. Dit was dan ook een van de redenen waarom het overgrote deel van de Kroaten de Onafhankelijke Staat Kroatië (1941-1945) van Ustaša-lei-

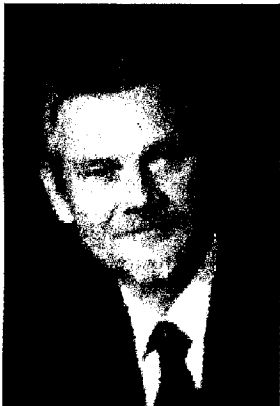
emigranten die na de ineenstorting van het Voormalig Joegoslavië naar Kroatië terugkeerden. De derde groep wordt gevormd door de communisten, die na 1990 hun partij hebben verlaten en tot andere partijen zijn

Vladimir Seks. Deze is gematigder en wil meer toenadering in de richting van het Westen. Binnen de HDZ bekleedt Seks de functie van vice-voorzitter. De laatste groep is de gematigde vleugel, die wordt geleid door Mate Granic.

Granic
Internet

Hij vervult binnen de regering de functie van Minister van Buitenlandse Zaken. De politieke opvattingen van Seks en Granic hebben veel raakvlakken en het is dan ook niet ondenkbaar,

Dvica Racan, leider van de SDP
Internet

dat deze twee samen zullen gaan en een blok zullen gaan vormen tegen de extreem-nationalisten. De extreem-nationalistische stroming komt dan geheel alleen te staan en de mogelijkheid bestaat dat zij dan een eigen partij zullen gaan oprichten of mogelijk aansluiting zoeken bij de HSP, die in 1990 op nieuw is opgericht. Het uiteenvallen van de HDZ voor de komende verkiezingen kan een gunstig verloop hebben voor de oppositie.

OPPOSITIE

Naast de HDZ hebben zich in de loop der jaren meerdere partijen gevormd, die gezien de ontwikkelingen binnen de HDZ en hun beleid, zich als oppositiepartijen zijn gaan manifesteren. Met het oog op de komende verkiezingen hebben de oppositiepartijen hun

krachten gebundeld om een vuist te kunnen maken tegen de HDZ. De oppositie draagt de naam "Opposition-Six" en bestaat uit de volgende zes partijen: SDP (Sociaal Democratische Partij); HSLs (Kroatische Sociale Liberale Partij); HSS (Kroatische Boerenpartij); HNS (Kroatische Volkspartij); LS (Liberale Partij) en de IDS (Istrische Democratische Vergadering). De SDP en HSLs hebben een coalitie gevormd, terwijl de overige vier partijen onder de naam Porec-groep opereren en geen coalitie vormen.

De SDP is ontstaan nadat in 1990 het Joegoslavische communisme ophield te bestaan. De hervormingsgezinde Kroatische communisten veranderden de naam van hun partij in SDP en schreven de eerste naoorlogse vrije verkiezingen in Kroatië uit. De ex-communistische SDP had ten opzichte van de Kroatische nationalistische partijen een belangrijk pluspunt: haar benadering van de "Servische kwestie". Zij was de enige partij in Kroatië die zich niet tegen de Kroatische-Serviërs (Krajina-Serven) heeft gekeerd en hun aanwezigheid in de Kroatische politiek noodzakelijk achtte. Echter tijdens de oorlog in Kroatië zijn deze Kroatische-Serviërs verdreven en gevlucht naar o.a. de Republiek Sprska en het huidige Joegoslavië. Deze stemmen zijn volledig weggevallen en de partij richt zich nu meer op werkende massa en de mensen met een minima inkomen. Op dit moment is zij vertegenwoordigd met 9 zetels in het parlement.

De HSLs is opgericht in 1989 en hun leider Dracan Budiša was net als Tudjman actief rond 1970 en behoorde tot de Kroatische ex-communisten. De partij heeft in haar politieke doelstelling opgenomen dat een ieder gelijke rechten heeft. In 1997 ontstond er binnen de partij een conflictsituatie. In een aantal gemeentes en provincies ging de HSLs een coalitie aan met de HDZ. Een aantal leden waren hier fel tegen en richtten een nieuwe partij op onder de naam LS (Liberale Partij). Na de verkiezingen van 1995 was de HSLs met 12 zetels in het parlement vertegenwoordigd en

vormde de grootste oppositiepartij. Echter door de afsplitsing van de LS is de situatie als volgt: 8 van de 12 leden treden op als vertegenwoordigers van de HSLs, terwijl de andere 4 de LS vertegenwoordigen. Gezien de tweeslachtigheid van de HSLs, nl. lokaal samenwerken met de HDZ en nationaal oppositie voeren tegen de HDZ, is het nog maar de vraag hoe de HSLs zich na de verkiezingen zal profileren. Zal de coalitie die zij heeft aangegaan met de SDP stand houden of zal zij, indien de verkiezingsuitslagen dit mogelijk maken, een samenwerking aangaan met de HDZ? De HSS is opgericht in 1904 en de

Budisa en Tudjman
Internet

partij is voor alle lagen van de bevolking, maar komt vooral op voor de belangen van de boeren. Deze partij is met 10 zetels in het parlement vertegenwoordigd. De HNS is een jonge politieke partij, die is ontstaan in 1990. Zij richt zich meer op de middenklasse en wil economische contacten met andere Europese landen. De partij is slechts met 2 zetels in het parlement aanwezig.

Zoals eerder vermeld, is de LS een afsplitsing van de HSLs en opgericht op 24 januari 1998. Een jonge partij die haar aanhangers in eerste instantie hoopt te vinden onder de HSLs leden en de middenklasse. Het partijprogramma vormt veel gelijkheid met die van de overige oppositiepartijen. Een regionale partij is de IDS, die de belangen vertegenwoordigt van de inwoners van Istrië. De IDS is met 4 zetels in the parlement vertegenwoordigd.

Op dit moment hebben de "Opposition-Six" partijen 37 zetels in het parlement. De oppositiepartijen hebben geen nationalistische signatuur en leggen meer de nadruk op de ontwikkeling van de

Kroatische democratie en economie.

EXTREEM-NATIONALISME

De in 1990 heropgerichte HSP is de meest bekende radicaal-nationalistische partij in Kroatië. Sinds 1991 is Dobraslav Paraga de leider van de partij. In 1980 ten tijde van het communistische regime is hij tot vier jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens contacten met Ustaša-aanhangers in het buitenland. Regelmatig kwam de partij in aanvaring met de HDZ van Tudjman. O.a. in 1991 toen leden van de Kroatische Bevrijdingskrachten (HOS), het partijleger van de HSP, op initiatief van deze HSP naar het front in Bosnië-Herzegovina zouden worden gestuurd. De Kroatische regering werd gedwongen om de HSP aan te pakken, daar de westerse wereld zich uitermate stoorde over de toenemende uitingen van extreem nationalisme in Kroatië. Het openlijk gebruik van Ustaša-symbolen door de HSP bracht het Kroatische imago schade toe. De HOS-eenheden gingen hun gang of er niets aan de hand was, ondanks het feit dat de Kroatische grondwet het houden van partijlegers verbiedt. Tenslotte werd er een compromis gesloten tussen de Kroatische regering en de HSP: De HOS-eenheden zouden onder bevel van het Kroatische leger komen te staan en mochten niet langer hun symbolen gebruiken. Toch hebben HOS-soldaten zelfstandige militaire operaties in Bosnië-Herzegovina uitgevoerd. In de afgelopen jaren heeft binnen de HSP een versplintering plaatsgevonden en is de partij aanzienlijk verzwakt.

SERVISCHE PARTIJEN

Bij de eerste democratische verkiezingen in Kroatië in 1990 waren nog een aantal Servische partijen actief. De grootste Servische partij uit die periode was de Servische Democratische Partij (SDS). Na de oorlog in Kroatië en de bezetting van eenderde deel van het Kroatische grondgebied door de Serviërs, verdwenen ook de Servische partijen uit het Kroatische politieke leven. De Serviërs in deze gebieden werden door de regering van Kroatië elke deelname aan het poli-

tieke leven in Kroatië ontzegd. De enige partij die nog over is gebleven, is de Servische Volkspartij (SNS), die slechts met twee zetels in het parlement is vertegenwoordigd.

HUIDIGE ECONOMISCHE SITUATIE

Op dit moment leven veel Kroaten op de rand van het bestaansminimum. Tijdens de oorlog in Kroatië (1991-1995) is het economische leven geheel ontwricht. De materiële schade wordt geraamd op 40 miljard dollar. Er heeft in de begin jaren van de onafhankelijkheid een stijging van de werkeloosheid plaatsgevonden, die nu 20% is. De afgelopen jaren heeft de economie niet die groei gehad, die in het vooruitzicht was gesteld. Naar verwachting zal de economische vooruitgang nog sterk achterblijven en zal het werkeloosheidscijfer nog verder stijgen. Ook drukken de defensie uitgaven zwaar op de Kroatische begroting. De 700.000 (Bosnisch)-Kroatische oorlogsvluchtelingen die tijdens de oorlog uit Bosnië-Herzegovina en gebieden die door Serviërs (in 1991) werden bezet afkomstig zijn en nu nog steeds in Kroatië verblijven, drukken zwaar op het overheidsbudget. Het herstel van de infrastructuur en de terugkeer van de oorlogsvluchtelingen naar de ge-

bieden die weer teruggegeven zijn door de Serviërs aan Kroatië vergt een grote financiële adering. In deze situatie is buitenlandse financiële hulp onontbeerlijk. Kroatië verzocht in 1992 dan ook om lid te mogen worden van het Internationaal Monetair Fonds (IMF). De eerste voorwaarde die het IMF stelde was dat Kroatië haar aandeel in de schuld van het voormalige Joegoslavië op zich zou nemen. De totale schuld bedraagt in totaal 15 miljard dollar, waarvan Kroatië 28,48% voor haar rekening zal nemen. De financiële situatie in Kroatië laat een niet al te rooskleurig beeld voor de komende jaren zien.

De regeringspartij, de HDZ, heeft de laatste jaren genoeg financiële problemen moeten incasseren, maar heeft ze niet kunnen oplossen. De bevolking heeft niet datgene gekregen wat hen voor was gehouden: meer welvaart dan tijdens het communistische tijdperk. Daarbij komt nog het optreden van de politieke elite, die in weelde kan leven, terwijl de bevolking de broekriem steeds strakker moet aanhalen. De nieuwe politieke elite heeft grotendeels het gedrag van de vorige (communisten) overgenomen. In Kroatië wordt de politieke macht nog steeds vooral beschouwd als een middel tot verbetering van de eigen materiële en maatschappelijke status.

Bei der im Rahmen dieser Konferenz erörterten Implementierung des „Stabilitätspaktes“ zur Festigung des südosteuropäischen Konfliktbereiches (im Bild v.l. die Präsidenten Kroatiens und Bosniens, Franjo Tudjman und Alija Izetbegovic) waren die politische Führung Serbiens und der BRJ nicht eingeladen.

Het protserige uiterlijke vertoon en de levensstijl van de Kroatische machthebbers staat in schril contrast met de huidige levensstandaard in Kroatië. In 1992, toen de Kroatische bevolking als gevolg van de oorlog nauwelijks iets te eten had en de vluchtelingen wanhopig onderdak zochten, kocht de regering in Zagreb voor Tudjman een vliegtuig; dan kon hij overeenkomstig zijn presidentiële status naar New York vliegen om het Kroatische lidmaatschap van de VN te aanvaarden. In datzelfde jaar kocht Tudjman de villa waarin hij reeds woonde voor 214.000 Duitse mark. Het officiële salaris van de president in die tijd was niet meer dan 470 mark per maand. Vragen over de wijze waarop de aankoop was gedaan en of Tudjman zijn politieke positie had misbruikt voor persoonlijk voordeel bleven onbeantwoord. In oktober 1998 kwam er een bankschandaal aan het licht van de echtgenote van Tudjman, Ankiëa Tudjman. Een medewerkster van de bank deelde mee dat het banksaldo van mevr Tudjman \$ 160.000 bedroeg. Op vragen waar dat geld vandaan kwam gaf zij als antwoord: Een deel van het geld is afkomstig van de verkochte boeken die van de hand zijn van dhr Tudjman en het kapitaal is opgebouwd gedurende de voorgaande jaren. Het vertrouwen van het volk in de politieke leiding, de HDZ, wordt door de hiervoor genoemde feiten steeds minder. Het blijkt dat de opiniepeilingen voor de komende parlementsverkiezingen duidelijk aangeven dat de HDZ de grote verliezer zal zijn. De verwachting is dat de oppositie meer dan 50% van de stemmen krijgt, terwijl de HDZ op slechts 20% kan rekenen, terwijl de SDP als grootste oppositie partij met 23% van de stemmen uit de bus komt.

VERKIEZINGEN

Op 12 november j.l. was de toestand van de 77-jarige Tudjman zodanig verslechterd, dat de ontbinding van het parlement moest worden uitgesteld. Tudjman werd begin november opgenomen in het ziekenhuis voor een buikvliesontsteking en een perforatie aan de dikke darm. De regeerperiode van

Tudjman zou in 2002 aflopen. Door zijn overlijden, 10 december 1999, treedt nu de voorzitter van het parlement, Vlatko Pavletic, als interim president op, totdat er een nieuwe president is gekozen. Binnen 60 dagen moet er een nieuwe president zijn gekozen. De vraag is wie hem zal gaan opvolgen. Een aantal namen worden er in de wandelgangen genoemd, maar een echte opvolger, een tweede Tudjman, is er niet. Zoals reeds eerder gemeld is er binnen de HDZ tijdens de verslechterde gezondheidstoestand van Tudjman een machtsstrijd losgebarsten. De kans bestaat dat nu na het wegvallen van Tudjman de HDZ uiteen zal vallen, of er zullen binnen de partij concessies gedaan moeten worden.

Volgens de grondwet loopt het mandaat van het parlement op 27 novem-

parlementsgebouw in Zagreb

Internet

ber af, hetgeen betekent dat uiterlijk op 27 januari verkiezingen moeten worden gehouden. De zwaar zieke president was niet in staat om op 20 november zijn handtekening onder het document te zetten waarmee de verkiezingen moesten worden uitgeschreven. De geplande parlementsverkiezingen van 22 december kunnen derhalve geen doorgang vinden. Inmiddels heeft de HDZ het initiatief genomen om een wetsontwerp in te dienen, die bij het tijdelijk niet functioneren van de president, om de voorzitter van het parlement, Vlatko Pavletic in staat te stellen presidentiële functies over te nemen van Tudjman. Volgens de huidige regels kan de voorzitter van het parlement de taak van de president voor een periode van 60

dagen overnemen indien: de president overlijdt; hij uit zijn ambt wordt onttrokken; hij permanent zijn functies niet meer kan uitoefenen. Het voorstel tot overname wordt door het parlement gedaan en moet door het Constitutionele Hof van Kroatië worden goedgekeurd. Er dienen dan binnen 60 dagen nieuwe presidentsverkiezingen te worden gehouden. Op 24 november is het parlement bijeengewoest om te stemmen over het ingediende wetsontwerp van de HDZ. De grondwetswijziging is op 24 november met 85 van de 127 stemmen aangenomen. Pavletic werd op 26 november tot interim president benoemd, nadat het Constitutionele Hof had bepaald dat de zieke president Tudjman tijdelijk niet in staat is zijn taak uit te voeren. In eerste instantie is een termijn van 60 dagen van kracht, maar de termijn kan onbepaald worden verlengd. De verkiezingen staan nu gepland voor 3 januari, maar de oppositie is hier fel tegen en wil de datum nog verder naar voren schuiven. Zij vindt dat de HDZ de verkiezingen zo kort na kerstmis en nieuwjaar houdt om te profiteren van de komst van veel in ballingschap levende Kroaten die de feestdagen thuis doorbrengen. De meerderheid van deze Kroaten voelen zich nauw verbonden met Kroatië. Tenslotte zou de oppositie te weinig kans hebben fatsoenlijk campagne te voeren.

REACTIE VAN HET VOLK EN DE KERK

Het volk heeft zeer passief op de verontrustende gezondheidstoestand van Tudjman gereageerd en zelfs afstand genomen van hem en zijn partij. Tudjman was in 1989 de man die Kroatië naar de onafhankelijkheid moest leiden en dit werd op 25 juni 1991 gerealiseerd. Hij was de eerste president na de onafhankelijkheid van Kroatië en het volk zag hem als de man, die Kroatië er economisch bovenop kon helpen. De eerste jaren leek dat ook uit te komen, maar de laatste drie jaar ging hij een heel andere koers varen. Hij dacht meer aan zijn eigen verrijking, zijn vergroting van zijn macht en van zijn partij de HDZ. Er wordt zeker de laatste jaren een

ondemocratisch bewind gevoerd en dat was voor het Westen reden om Kroatië voorlopig buiten de Raad van Europa te houden. Tudjman heeft Kroatië afgesloten van Europa, zo stelt men. De beloftes van een welvarend Kroatië, deel uitmakend van de Europese Gemeenschap, heeft Tudjman niet waar kunnen maken. Het leven is als maar duurder geworden voor de Kroaten en 20% van hen is nog steeds werkeloos. Door de corruptie, de slechte economische situatie en het gebrek aan vertrouwen van het volk in Tudjman en de HDZ, begint het volk zich meer en meer af te zetten tegen het bestaande regime. Tudjman heeft het volk niet gebracht wat hij hen in het vooruitzicht had gesteld. Al deze zaken treffen het volk meer dan de

slechte gezondheidstoestand van de "Vader des Vaderlands" de grondlegger van de Republiek Kroatië. Ook op het kerkelijke vlak begint men zich ook te roeren. Voorheen waren de Katholieke kerk en de HDZ nauw met elkaar verbonden en was bij elke manifestatie van de partij wel een geestelijke vertegenwoordigd. Maar ook binnen de Katholieke kerk is er een duidelijke koersverandering. Tijdens de bisschoppenconferentie hebben de vertegenwoordigers van de kerk het machtsmonopolie van de HDZ bekritiseerd en opgeroepen op de oppositie te stemmen. Gezien het feit dat $\frac{3}{4}$ van de bevolking katholiek is en waarvan een groot deel praktiserend, kan deze oproep voor de HDZ verlies van stemmen betekenen.

SLOT

Indien het volk kiest voor de oppositiepartijen, dan is de kans groot dat er in Kroatië een frisse politieke wind zal gaan waaien. Dit is dan de eerste mogelijkheid om van politieke richting te veranderen. De andere ommezwaai die teweeg gebracht kan worden, is indien er een nieuwe president gekozen wordt, die hetzelfde beleid voert als de oppositiepartijen. De keuze is in deze dus duidelijk aan het volk. Dan pas zal Kroatië een echte democratie krijgen. De parlementsverkiezingen van 3 januari of de mogelijke verkiezing van een nieuwe president zullen het antwoord geven.

UPDATE ACTIVITEITEN ICTY

Aooi A.W. Breurkes

Voor dit artikel is o.a. gebruik gemaakt van de volgende bronnen: Volkskrant; Algemeen Dagblad; Internet.

In de infoscoop van 04 oktober heb ik u op de hoogte gebracht van de activiteiten van het ICTY (International Crime Tribunal for Yugoslavia). Voorlopig zal er nog wel geen eind aan het opsporen en berechten van vermeende oorlogsmisdadigers komen en zal ik u regelmatig berichten over de activiteiten van het ICTY.

GORAN JELISIC

De B-serviër Goran Jelisić, ook wel de 'Servische Adolf' genoemd, was commandant van het kamp Luka waar hij dagelijks Bosnische Moslims en Bosnische-Kroaten om het leven zou hebben gebracht, om zo een 'etnisch zuiver' Servisch Bosnië te verkrijgen.

In 1992 voerde Jelisić, toen 23 jaar, een schrikbewind in het gevangenkamp Luka bij de stad Brcko. Hon-

derden moslims en Bosnische-Kroaten zijn in dit kamp gemarteld, verkracht of vermoord. Zijn slachtoffers nam hij mee naar een afvoerput waar hij ze met een Scorpion automatisch wapen door het hoofd of de nek liet schieten. Daarna werden de lichamen in de rivier de Sava geworpen om zo alle sporen uit wissen. Het gebeurde zelfs regelmatig, dat voordat hij zijn 'eerste kop koffie' had gedronken, hij soms al twintig moslims of Bosnische-Kroaten had gedood. Hoe harder zijn slachtoffers om genade smeekten, des te meer hij genoot van de situatie. Hij stelde zich aan de slachtoffers meestal voor met: 'Hitler was de eerste Adolf, ik de tweede'. Zelfs tijdens zijn voorleiding bij het ICTY op 26 januari schroomde hij niet zich voor te stellen als 'Adolf'.

In januari 1998 werd Jelisić aangehouden en naar Scheveningen gebracht om daar voor het ICTY te verschijnen. Jelisić, nu 31 jaar, werd op 19 oktober door het ICTY in Den Haag vrijgesproken wegens een te

matige bewijsvoering van volkerenmoord (genocide). De Franse rechter Claude Jorda achtte het niet bewezen dat Jelisić 'plande, opriep, beval of op enige andere wijze deelnam aan een vooropgezet plan om de Bosnische Moslims en B-Kroaten geheel of voor een gedeelte uit te roeien wegens hun nationaliteit, etniciteit of religie'. Volgens de rechters zijn de 31 feiten waaraan hij schuldig is bevonden en die hem levenslang kunnen opleveren, niet gelijk aan georganiseerde genocide.

Wel is hij schuldig bevonden aan de misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden. De eerste uitspraak in een genocide-zaak kan een belangrijke jurisprudentie zijn voor latere processen tegen andere verdachten, die wegens volkerenmoord zijn aangeklaagd. Op dit moment zitten twee verdachten uit Bosnië in afwachting van een genocide-proces in de gevangenis van Scheveningen. Twee andere prominente figuren, die aangeklaagd zijn wegens genocide, Karadzic en Mladic, lopen nog vrij rond. In hoe-

verre deze uitspraak van invloed zal zijn op het te voeren proces van deze twee van oorlogsmisdaden verdachten zal pas blijken als ook zij zijn gearresteerd en in Den Haag voor het ICTY verschijnen.

ARRESTIE BOSNISCHE SERVIËR

Op 25 oktober 1999 hebben Britse SFOR eenheden de van oorlogsmisdaden verdachte Bosnische-Serviër Damir Došen (32 jaar) gearresteerd en overgebracht naar de gevangenis in Scheveningen. Sinds juli 1995 was Došen al in staat van beschuldiging gesteld. Došen was commandant van een ploeg bewakers in de periode van 24 mei tot 30 augustus 1992 in het kamp Keraterm, dat in de omgeving van Prijedor lag. Došen zal in Den Haag terecht moeten staan voor het plegen van misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden, die hij in die periode gepleegd zou hebben. Hij wordt verantwoordelijk gehouden voor het vermoorden van gevangenen uit het kamp Keraterm door zijn ondergeschikten.

In het kamp werden 3.000 bosniaks en Bosnische-Kroaten gevangen gehouden onder ernstige onmenselijke omstandigheden in de periode van mei tot augustus 1992. Een van de meest bloedige wredeheden, die gepleegd

zou zijn tijdens de burgeroorlog in Bosnië-Herzegovina was het neerschieten in juli 1992 van 140 mannen uit het kamp door de bewakers. Volgens de aanklacht draagt Došen als commandant van de bewakers verantwoordelijkheid voor o.a. dit misdrijf. Bij zijn verschijning voor het ICTY heeft Došen verklaard onschuldig te zijn aan de oorlogsmisdaden waarvan hij wordt beschuldigd.

TADIC MOET VIJF JAAR LANGER DE CEL IN

Dusko Tadic, 43 jaar, moet vijf jaar langer in de gevangenis doorbrengen wegens de door hem gepleegde oorlogsmisdaden. Het ICTY heeft hem een extra gevangenisstraf van 25 jaar, buiten de eerdere gevangenisstraf van 20 jaar, opgelegd. Tadić was eerder wegens oorlogsmisdaden tot 20 jaar veroordeeld. Tadic was de eerste oorlogsmisdadiger uit Bosnië die in 1995 aan het ICTY werd overgedragen. Tadić was in 1992 een van de drijvende krachten achter etnische zuiveringen in het noord-westen van Bosnië. Het zwaarste misdrijf waarvoor Tadic in 1997 20 jaar gevangenisstraf kreeg, was de moord op twee moslimagenten in Kozarac in 1992. Tadic werd overigens om formele juridische gronden vrijgesproken van onder meer de moord op vijf moslim

mannen in Jaskië. De Conventies van Genève zouden niet van toepassing zijn, omdat er geen sprake was van een internationaal gewapend conflict. De Kamer van beroep bepaalde op 15 juli 1999 dat, gelet op de bemoeienis van Belgrado met de oorlog in Bosnië de Conventies van Genève wel van toepassing waren. Hierdoor werd Tadic wel schuldig bevonden voor de moorden in Jakici en veroordeeld tot 25 jaar gevangenisstraf voor dit feit, buiten de eerder opgelegde straf van 20 jaar. Omdat hij de straffen gelijktijdig mag uitzitten, blijft hij maximaal 25 jaar in de gevangenis.

AHMICI

Voor het ICTY is gisterenmiddag op 11 november 1999 de 'zaak Kupreskic' om de massaslachting in Ahmici beëindigd. In het slotpleidooi eisten de advocaten voor alle zes Bosnische-Kroatische verdachten vrijspraak. In Ahmici, dat in Centraal-Bosnië ligt, werden op 16 april 1993 circa 100 moslim mannen, vrouwen en kinderen gedood bij een Bosnisch-Kroatische aanval. Veel lijken werden vervolgens verbrand. Aanklager Terrier heeft 30 jaar gevangenisstraf geëist. De uitspraak wordt half januari 2000 verwacht.

MACEDONIË HAALT OPGELUCHT ADEM

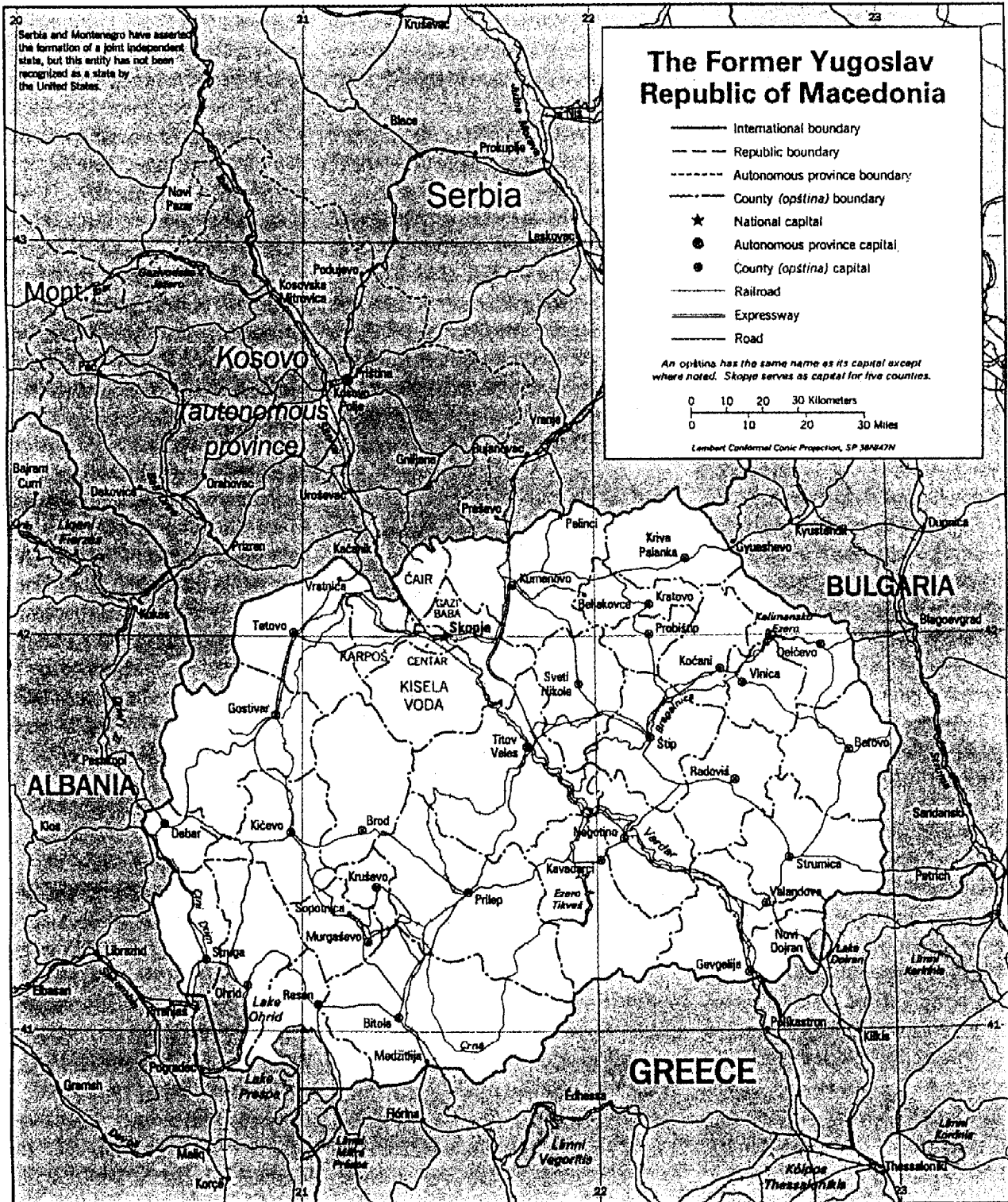
Aooi Schuijl

Voor dit artikel werd gebruik gemaakt van de volgende bronnen: Het Parool, NRC Handelsblad, Washington Post, Elsevier, Der Spiegel, Reformatorisch Dagblad,

Algemeen Dagblad, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Volkskrant, Reuters, Associated Press en Internet.

De tweede en beslissende ronde van de presidentsverkiezingen in de FYROM (Former Yugoslav Republic of Macedonia) heeft op 14 november een verassend resultaat opgeleverd. Aanvankelijk leek het erop dat de oud-communist Tito Petkovski de opvolger zou worden

van de hoogbejaarde en populaire Kiro Glogorov (82). Tot opluchting van de Internationale Gemeenschap liet Boris Trajkovski van de regeringspartij VMRO-DPMNE zijn meer nationalistisch getinte tegenstander uiteindelijk toch achter zich. Na klachten van de oppositie, die verkiezingsfraude zou hebben geconstateerd, besloot het Macedonische Hooggerechtshof tot een herstemming.

EERSTE RONDE VOOR PETKOVSKI

Tijdens de eerste ronde van de presidentsverkiezingen op 31 oktober jl., kreeg Tito Petkovski 304.000 stemmen en kwam zijn grootste rivaal,

De aftredende president Gligorov

Internet

Boris Trajkovski, onderminister van Buitenlandse Zaken niet verder dan 188.000 stemmen. Procentueel gezien 32.71 % tegen 20.86 %. Geen van de kandidaten haalde zodoende de limiet van 50 % +1, zodat een tweede ronde noodzakelijk werd. Deze uitslag was een bittere pil voor de regeringspartij de nationalistische 'Democratische Partij voor Macedonische Nationale Eenheid' (VMRO-DPMNE) van premier Ljubvo Georgijevski. Bij de parlementsverkiezingen van vorig jaar had de VMRO-DPMNE nog honderdduizend stemmen meer gekregen. Als gevolg van dit slechte resultaat stuurde de premier de voorzitters van de partijafdelingen in acht steden de laan uit en kondigde wijzigingen in zijn regering aan. Zijn regering heeft sinds haar grote winst bij de verkiezingen van 1998 veel verkiezingsbeloften niet ingelost. Een pijnlijke zaak werd ook de anti-NAVO stemming onder het volk tijdens de luchtacties tegen het bewind van de Joegoslavische president Milosevic. Verder is door het conflict in Kosovo de anti-Albanese spanning tussen de Macedoniërs en de Macedonische Serviërs enerzijds en de etnische Albanese bevolking in

Macedonië anderzijds alleen maar toenomen. Tenslotte speelde de interne verdeeldheid binnen de regeringscoalitie mee, waarbij de drie coalitiegenoten door interne strubbelingen besloten om ieder hun eigen presidentskandidaat naar voren te schuiven. Naast de VMRO-DPMNE wordt de regeringscoalitie gevormd door:

- de kleine liberale partij 'Democratisch Alternatief' (DA) van Vasil Tupurkovski, de voormalige Macedonische vertegenwoordiger in het Joegoslavische staatspresidium (tot 1991 toen Joegoslavië uit een viel);
- de etnisch Albanese partij, 'Democratische Partij van Albanen' (PPSh).

De betrekkingen tussen de regeringspartijen VMRO-DPMNE en de DA (samen 60 van de 120 zetels) waren de laatste tijd al verslechterd door pogingen van premier Georgijevski om zich van enkele ministers te ontdoen en door de omstrede verkoop van de grootste Macedonische olieraffinaderij aan een Grieks bedrijf.

BORIS TRAJKOVSKI

Internet

De gematigde politicus Trajkovski streeft naar ontspanning tussen de Slavische Macedoniërs en de grote etnisch-Albanese minderheid en wil zich inzetten voor economische en politieke veranderingen in het strategisch gelegen Balkanland. Vorig jaar ging hij al een verbond aan met de meest nationalistische Albanese partij (DPA) en de DA van Tupurkovski, en trachtte de partijen dichter bij elkaar te brengen. Verder zocht hij contact met de Europese Unie. Zijn tegenstanders nemen het hem kwalijk

dat hij de NAVO-luchtaanvallen op Kosovo niet heeft veroordeeld en dit gegeven is onder de Slavische Macedoniërs en Macedonische Serviërs slecht gevallen.

TITO PETKOVSKI

Petkovski is de presidentskandidaat van de oppositionele SDSM, de voormalige communistische partij, nu uitkomend onder de naam 'Sociaal Democratische Partij van Macedonië.' Petkovski speelt handig in op de interne verdeeldheid binnen de regeringscoalitie en de oplopende etnische spanningen in Macedonië. Wanneer hij ook de tweede ronde wint, zal dit waarschijnlijk het einde betekenen van de voorzichtig ingezette ontspanningspolitiek tussen de Slavische Macedoniërs en de Albanen. Hij doet er alles aan om de kiezers te waarschuwen tegen de verkwanseling door de regering van de taal, cultuur en soevereiniteit van het heilige Macedonië. De handreiking van Trajkovski aan de Albanen (30% van de Macedonische bevolking) noemt hij 'verraad'. De onlangs door de regering gesloten vrijhandels-overeenkomst met Bulgarije (met een Macedonische minderheid binnen haar grenzen) noemde hij 'het verkopen van het nationale Macedonische erfgoed. Weg met de Bulgarisatie van ons Macedonië... De Bulgaarse regering moet eerst de Macedoniërs in hun zuidwesten erkennen als nationale minderheid, voordat wij verder zaken doen met dat land...'

TRAJKOVSKI VOORLOPIG WINNAAR

Trajkovski is erin geslaagd de tweede ronde van de presidentsverkiezingen (14 november jl.) te winnen. Hij kreeg 53 % van de uitgebrachte stemmen, zijn rivaal Petkovski 46 %. De Macedonische televisie meldde dat Trajkovski 592.118 stemmen had gekregen, tegen Petkovski 514.735. De doorslag bij deze ronde gaf de grote Albanese minderheid, die in meerderheid hun stem op Trajkovski hebben uitgebracht. De Albanese en Turkse kiezers hebben in de eerste ronde vooral op de nationalistische Albanese

DPA en de kleinere Albanese PDP gestemd. Zij hadden in de tweede ronde de facto de keus tussen de twee Slavische Macedonische kandidaten. Trajkovski wordt na Gligorov de tweede president van Macedonië, sinds het land zich in 1991 van Joegoslavië afscheidde.

Premier Georgijevski was zeer content met de overwinning van zijn partijgenoot. Macedonië krijgt nu de kans hervormingen door te voeren die het land dichterbij de EU zullen brengen. Belangrijker nog, zo voegde hij eraan toe, is dat dit resultaat het eind van het etnisch conflict tussen de Slavisch-Macedonische meerderheid en de Albanese minderheid betekent.

De Amerikaanse regering reageerde verheugd op de uitslag van de verkiezingen. Zij sprak de hoop uit dat het tot een 'positieve en constructieve' samenwerking tussen de VS en de recent gekozen Macedonische president zal komen. De VS zullen nauw met Trajkovski gaan samenwerken inzake het conflict in Kosovo. Tenslotte feliciteerde de Amerikaanse regering het Macedonische volk met de vreedzaam en democratisch verlopen presidentsverkiezing.

VERKIEZINGSFRAUDE MEENT SDSM, HERSTEMMING AANGEKONDIGD

Nadat de uitslag bekend was gemaakt, hebben tienduizenden aanhangers van Petkovski in de hoofdstad Skopje tegen deze uitslag betoogd. 'Dieven, dieven...' schreeuwde de aanhang, die de gematigde Trajkovski van verkiezingsfraude beschuldigde. De SDSM van haar verslagen presidentskandidaat Petkovski, gaf haar nederlaag toe maar partijleider Crvenkovski vond evenwel dat die het resultaat is geweest van kiezersintimidatie en fraude. Dat zou vooral in de woongebieden van de Albanese minderheid zijn gebeurd. Hij zei dat sociaal-democratische kiezers waren bedreigd en dat er veel valse stembiljetten in omloop waren. 'Dit is een enorme schande voor ons land. Het is een verschrikkelijke fraude....De democratie, de grondwet en de nationale waardigheid van het Macedonische

volk zijn voor gek gezet', aldus Crvenkovski.

OVSE-waarnemers verklaarden dat de verkiezingen 'over het algemeen naar behoren waren verlopen,' maar dat er in enkele gevallen mogelijk enige onregelmatigheden waren geconstateerd. In het westen van het land en in de nabije omgeving van de hoofdstad zou op grote schaal bijvolmacht en dubbel zijn gestemd. Mark Stevens, het hoofd van de OVSE-missie, merkte op dat er in sommige regio's waar etnische Albanese de bevolking domineren, sprake was van een bijzonder hoge opkomst (97 procent). Daarentegen verklaarde in Skopje de Franse ambassadeur voor Macedonië, Jacques Huntzinger, dat er van bedrog geen sprake was.

De verkiezingscommissie o.l.v. voorzitter Josif Lukovski, verklaarde dat zij in eerste instantie niet in staat was de verkiezingsresultaten op onregelmatigheden te controleren door de protestacties van de SDSM-aanhang. De demonstranten, die uiting gaven van hun ongenoegens omdat in hun ogen hun kandidaat door kiezersbedrog

Badge van de VMRO-DPNME
Internet

was geëlimineerd, blokkeerden de uitgang van het gebouw waar de commissie bijeen was. De commissie beloofde haar werkzaamheden met het controleren van de gang van zaken in met name het westen van Macedonië te hervatten.

Het Hooggerechtshof had echter de recente verkiezingen in tien procent van de kiesdistricten geannuleerd en een herstemming bevolen. Deze maatregel bracht de zege van Trajkovski in gevaar. Het Hooggerechtshof reageerde met deze uitspraak op de klachten van de SDSM, die melding had gemaakt van massale fraude. Volgens het hof moesten 162.000 kiezers (rond tien procent van het totale electoraat) in 230 kiesdistricten op zondag 5 december nogmaals naar de stembus. In de districten waar op die dag opnieuw werd gestemd, kreeg Trajkovski in eerste instantie negentig procent van de stemmen. Het betrof de districten in het westen van Macedonië, waar de grote Albanese minderheid woont. Hier verklaarde een Westerse diplomaat dat de dozen met stembiljetten bijvoorbeeld niet waren dichtgeplakt en partijwaarnemers telden zelf de stemmen. Daarnaast bleven veel Albanese vrouwen thuis en kwamen hun mannen vaak met dertig identiteitskaarten en stemboekjes in de hand om zo, in één keer, voor de hele familie te stemmen. De uitspraak van het Hooggerechtshof heeft niet alleen een verscherping van de etnische relaties in Macedonië tot gevolg gehad, maar daarnaast tevens de spanningen binnen de regeringscoalitie opgevoerd. Zo beschuldigde een woordvoerder van de nationalistische VMRO-DPNME, de minister van Justitie Kambovski (DA) van het knoeien van kieslijsten, dat tot de uitspraak van het Hooggerechtshof zou hebben geleid.

DE 'DERDE VERKIEZINGSRONDE'

Nadat een aanzienlijk deel van de 160.000 stemmen in de 'derde ronde' van 5 december waren geteld, bleek dat de uitslag vrijwel hetzelfde was als op van 14 november. Trajkovski kreeg 133.000 stemmen, zijn rivaal Petkovski kreeg er slechts 3.500. Het totaal aantal geldig uitgebrachte stemmen kwam voor Trajkovski uiteindelijk op 582.000, voor Petkovski 513.000. De opkomst in de districten, waarin deze 'derde ronde' noodzakelijk werd geacht, was veel hoger (87

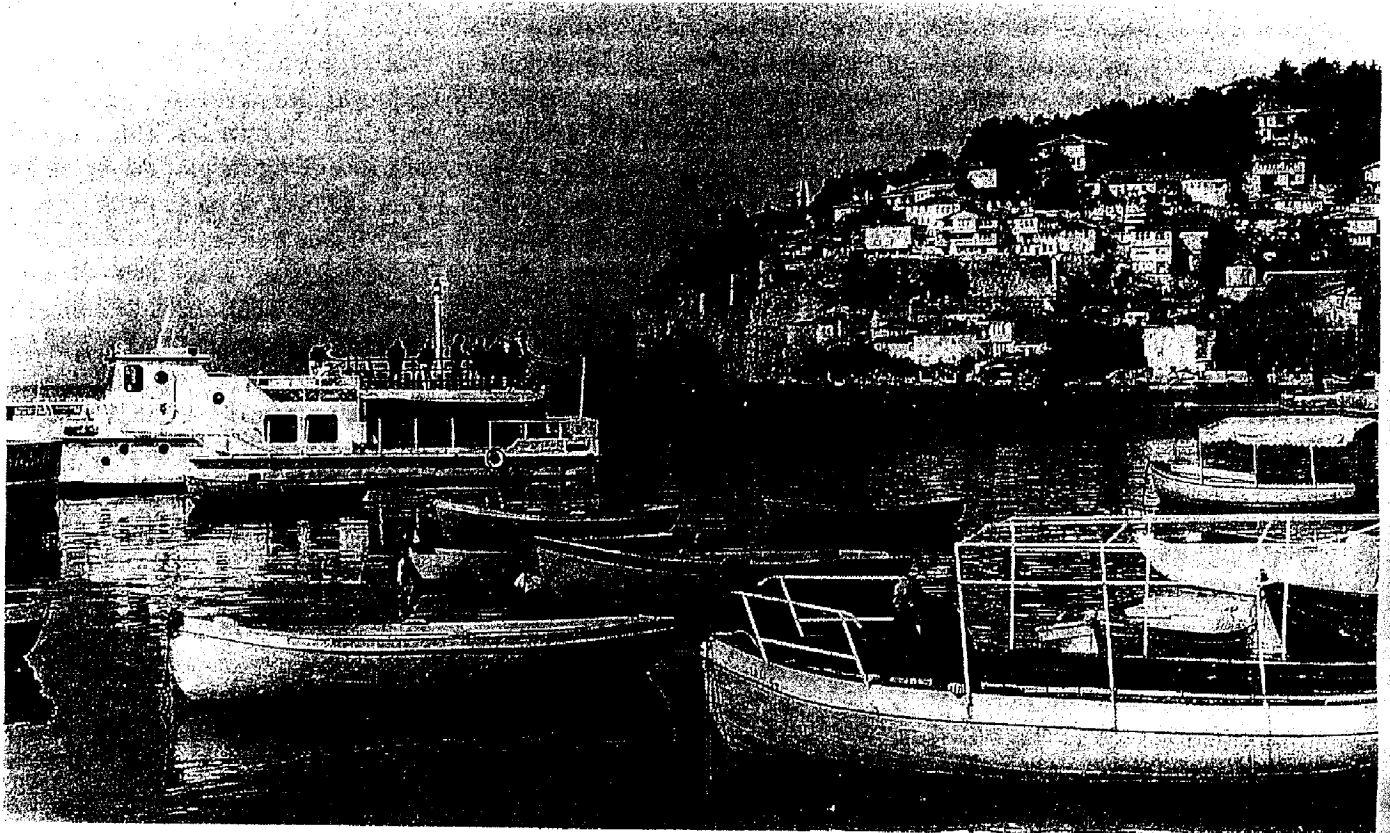
%) dan in de tweede ronde, toen 62 % van de kiezers hun stem uitbrachten. De belangrijkste leider van de Albanese politieke partij DPA, die tevens aan de regering deelneemt, had namelijk zijn aanhangers opgeroepen massaal op Trajkovski te gaan stemmen. De reactie van de verliezende SDSM was voorspelbaar: 'Er zijn heel veel schendingen van de kieswet', aldus een woordvoerder van die partij. Bij de stembureaus zouden incidenten de SDSM genoodzaakt hebben hun waarnemers terug te roepen. De VMRO-DPMNE antwoordde op de beschuldigingen dat de oppositie de incidenten zou hebben uitgelokt en het 'scenario van 14 november' heeft willen herhalen, toen zij hun nederlaag zagen aankomen. De Macedonische kiescommissie oordeelde echter dat de

verkiezingen 'over het algemeen' eerlijk waren verlopen. Bedoelde incidenten zouden zich buiten de stembureaus hebben afgespeeld en vormden dus geen motief om de verkiezingen ongeldig te verklaren, aldus de commissie.

Op 8 december trok Petkovski zijn kandidatuur in. Zijn partij had haar klachten al een dag eerder bij de staatverkiezings-commissie ingetrokken. Hij gaf als voornaamste reden voor zijn besluit aan 'de chaotische situatie in het westen van het land, die door de regeringspartijen DPA en VMRO-DPMNE zijn gestimuleerd'. Door het besluit van de oppositie om haar klachten over het verloop en de uitslag van de verkiezingen in te trekken, is Boris Trajkovski (niet zonder hindernissen) de nieuwe president van

de FYROM geworden.

Het gevolg van de hele gang van zaken is echter wel, dat het voor de Albanese nog al wat politieke macht heeft veroorzaakt. Immers, voor wat...hoort wat. Doordat zij vrij massaal en eensgezind stemden, kunnen hun leiders nu de nodige concessies eisen. Te denken valt hierbij aan onder andere (hoger) onderwijs in de eigen taal, meer autonomie in de door de Albanese gedomineerde gebieden etc. Dit zou de toch al bestaande tegenstellingen tussen Albanese en etnische Macedoniërs nog verder kunnen doen oplopen. Een escalatie in deze zou de toch al wankelende stabiliteit van de FYROM nog verder ondergraven, met alle gevolgen van dien...

de haven van Ohrid

FAZ, 28 november 1998

ONTWIKKELINGEN KOSOVO EN DE FRJ

Aooi Schuijl

In dit artikel, dat een vervolg is op hetgeen in de vorige Info-scoop is verschenen, zullen de laatste ontwikkelingen in Kosovo en Joegoslavië worden belicht. In het eerste deel van dit artikel wordt de onverdraagzame houding tussen de verschillende etnische bevolkingsgroepen in Kosovo nogmaals belicht. Naast deze houding draagt ook de interne verdeeldheid binnen de Kosovo-Albanese gemeenschap niet bij tot een politieke oplossing van het conflict. Het tweede deel geeft de penibele situatie zowel op politiek als op economisch vlak in Joegoslavië weer. Ondanks de oppositie vanuit zijn eigen bevolking alsmede de pogingen van het Westen (de VS voorop) om hem ten val te brengen ten spijt, lijkt Milosevic zich nog immer moeiteloos te kunnen handhaven.

Voor dit artikel werd gebruik gemaakt van de volgende bronnen: Raska and Prizren Orthodox Diocese Serbian Orthodox Church, International Herald Tribune, Time, Der Spiegel, Het Parool, NRC Handelsblad, Washington Post, Jane's Defence Weekly, Elsevier, Rotterdams Dagblad, Reformatorisch Dagblad, Algemeen Dagblad, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Volkskrant, Malcolm, Persbureau Reuters en Internet.

KOSOVO

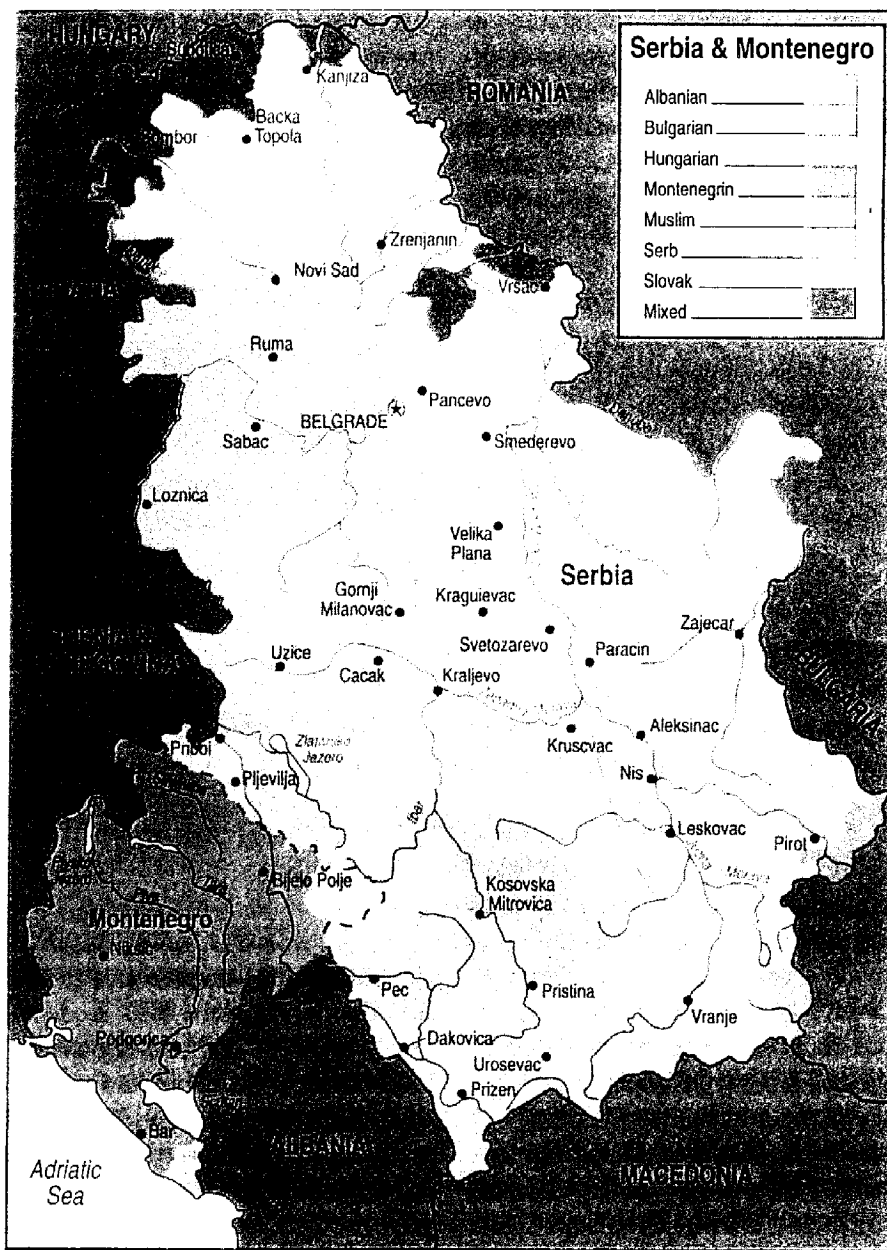
KOSOVSKA-MITROVICA

VOORBEELD VAN EEN GEDEELDE (VERDEELDE) STAD

Kosovska-Mitrovica, de meest noordelijk gelegen stad in Kosovo, is al maandenlang het decor van relletjes en provocaties tussen Kosovo-Albanen en Kosovo-Serviërs. Franse KFOR-eenheden hebben al diverse keren moeten ingrijpen om een escalatie tussen de twee bevolkings-

der van de Kosovo-Serviërs legde verantwoordelijkheid voor deze 'terroristische' actie bij de Albanese nationalisten neer.

In Kosovska-Mitrovica wonen in to-

Ethnic Regions

Country handbook, february 1999

groepen te voorkomen. De wederzijdse tegenstellingen komen vooral tot uiting bij de brug die het noordelijke stadsdeel met het zuidelijke verbindt. Onbekenden hebben op 5 november jl. nog geprobeerd om een spoorbrug, die de beide stadsdelen verbindt, met behulp van 50 kg explosieven op te blazen. Het is nog onduidelijk of de daders de intentie hadden om een passagierstrein naar Servië danwel de brug zelf op te blazen. Een woordvoer-

taal 20.000 Serviërs en 70.000 Albanen. Dr. Rexhipi, een Kosovo-Albanees, voert tijdelijk als burgemeester het bewind over de Albanen in Kosovska-Mitrovica. Terwijl een onafhankelijk Kosovo voor Belgrado en de Internationale Gemeenschap onbespreekbaar is, maar voor de Verenigde Staten een 'realistische optie' dreigt te gaan worden, zijn de gedachten van dr. Rexhipi al veel verder. 'Zelfstandigheid binnen het raamwerk

van Europa is allang het hoogste ideaal van Kosovo', zegt hij. Tegelijkertijd weet niemand beter dan de interim-burgemeester van Kosovska-Mitrovica, dat de werkelijkheid wel een stuk weerbarstiger is dan de theorie. Hij was als chirurg werkzaam totdat hij in 1990, nadat president Milosevic de autonome status van de Servische provincies Kosovo en de Vojvodina ophief, werd ontslagen. Tijdens de gevechten tussen Servische ordetroepen en het Kosovo Bevrijdingsleger (UCK) verbleef Rexhipi in de bergen om medische hulp te verlenen aan het UCK. Daar zochten de Serviërs hem als 'doctor terrorist' op. Hij zegt geen lid van het UCK of van de democratische Kosovo-Albanese partij van 'schaduwpresident' Rugova (LDK) te zijn.

Na het einde van de Kosovo-crisis (juni 1999), vroeg de door Hashim Thaci uitgeroepen 'Voorlopige regering van Kosovo' ('Provisional Government of Kosovo-PGOK') hem om interim-burgemeester van Kosovska-Mitrovica te worden. Rexhipi, zelf afkomstig uit het noordelijke stadsdeel, stemde toe. Zijn huis was verwoest, de stad was ten prooi gevallen aan etnische verscheuring. Rexhipi zag het als een roeping om daar als heemeester op te treden.

Hij trof een verdeelde stad, een parallelle situatie aan net als Mostar in Bosnië-Herzegovina. Ook daar overheerst een etnisch conflict (tussen moslims en Bosnische Kroaten) i.p.v. de wil om gezamenlijk de wederopbouw van de door oorlog verscheurde stad aan te pakken. De spanning in Kosovska-Mitrovica wordt met de dag groter. In het noorden wonen thans overwegend Kosovo-Serviërs naast een Kosovo-Albanese minderheid. Het zuidelijke deel is grotendeels Kosovo-Albanees met daartussen verspreid wat geïsoleerde Kosovo-Servische families. Het conflict spitst zich toe in het noorden, waar het grote multi-etnische ziekenhuis is gevestigd. Hier zijn bovendien de scholen, waar ook de Kosovo-Albanese leerlingen en leerkrachten uit het zuidelijke deel van de stad op zijn aangewezen. Verder

bevindt de Kosovo-Albanese begraafplaats zich in het noorden, terwijl de Servisch-orthodoxe kerk en de begraafplaats zich in het zuiden bevinden. Het 'interim-bestuur' onder auspiciën van UNMIK werkt er aan om van Kosovska-Mitrovica in de toekomst weer een multi-etnische stad te maken. Eind oktober zouden alle scholen voor alle entiteiten weer open dienen te zijn.

brug in Kosovska Mitrovica
3 MIgroep

Het ziekenhuis vervult een regionale functie. Er werken 800 Kosovo-Serviërs en 200 Kosovo-Albanezen. Iedereen in de gedeelde stad is op dit ziekenhuis aangewezen. Voor veel mensen, inclusief de Kosovo-Albanezen, is het moeilijk naar het ziekenhuis te gaan vanwege de dreigementen en intimidaties. 'Het zijn Serviërs die in het noorden stampij maken', aldus de burgemeester. Niet zelden trekt de staf van het ziekenhuis er onder bescherming van KFOR met een bus op uit.

PARAMILITAIRES EN ROL KFOR

Voor de oorlog woonden er 12.000 Kosovo-Serviërs in het noorden van de stad. Tijdens de oorlog zijn veel van deze mensen naar Montenegro en Servië gevlucht. Momenteel loopt het aantal teruggekeerde Kosovo-Serviërs naar Kosovska-Mitrovica weer op, maar dit zijn vooral ont-

heemde Serviërs uit andere delen uit Kosovo. Onder hen bevinden zich ook politiemensen en paramilitairen, weet Rexhipi met stelligheid uit bronnen te melden. Hij stelt dat nog maar een enkele Albanese illegaal is bewapend. De rest is gedemobiliseerd zoals KFOR dat eist, zegt hij. 'We hebben met KFOR een overeenkomst dat de wapens moeten worden ingeleverd. We willen geen anarchie of criminali-

teit.' Van de Serviërs is hij op dat punt niet zo zeker.

Overigens is de burgemeester niet gelukkig met de Franse KFOR-bijdrage. 'In het begin hadden we ronduit problemen. Ze genieten weinig krediet bij de Kosovo-Albanezen. We vermoeden dat ze de Serviërs beter beschermen.' Dat neemt overigens niet weg dat Franse en Deense militairen onlangs voorkwamen dat honderden Serviërs communicatie-apparatuur uit een postkantoor in het Albanese deel van de stad haalden. Hoogstwaarschijnlijk met het doel zelf in het noorden een postkantoor te beginnen. Ook bij de bestorming van het ziekenhuis werden ze door de Fransen tegengehouden. 'We zijn niet echt blij met de huidige Franse KFOR, maar het is een realiteit waarmee we moeten leven', aldus Rexhipi. Zelf zegt hij wel enige contacten te hebben met Kosovo-Serviërs, van wie hij trouwens weer betwijfelt of ze een

schone reputatie hebben. De Serviërs in Kosovska-Mitrovica willen niet naar het moederland Servië omdat de Servische bevolking hen niet terug wil. De reden hiervoor is niet alleen de minder rooskleurige economische situatie waarin zij momenteel zelf verkeren, maar ook omdat zij daar min of meer als tweederangs-Serviërs worden beschouwd. Milosevic is ook niet geïnteresseerd in deze mensen. Hij manipuleert hen, en dat beginnen ze zich zo langzamerhand te realiseren. Helaas is dat voor hen te laat.

TIJDELIJKE REGERING TOT UITEINDELIJKE ONAFHANKELIJKHEID

Rexhipi ziet zichzelf als vertegenwoordiger van de tijdelijke regering, totdat er verkiezingen zullen komen. Hoewel de Internationale Gemeenschap, een uitzondering daargelaten, niet meer rept over een mogelijke onafhankelijke status van Kosovo los van Servië, is Rexhipi ervan overtuigd dat dit de enige oplossing is voor een toekomstig stabiel en vreedzaam Kosovo. De verdeeldheid van de Kosovaarse oppositie ervaart hij als belemmerend. 'We moeten meer naar coalities streven. Het is het best de verkiezingen in te gaan met partijen die duidelijk en groter zijn.'

Rexhipi toont zich voorstander van de uitbouw van de politiemacht. De internationale gemeenschap heeft 3000 politiemensen toegezegd, maar tot op heden is dit aantal nog niet gerealiseerd.

Redelijk tevreden is hij nochtans met de omvorming van het UCK in het civiele 'Provisional Kosovo Protection Corps (Provisional KPC/TMK)', hoewel hij niet de exacte details weet. 'We hebben nu geen klassiek leger nodig. Maar wat gebeurt er als KFOR als militaire protectiemacht vertrekt? Dan hebben we wel een macht nodig die ons zal verdedigen en beschermen. Dus moeten we een soort leger of korps als reserve achter de hand houden.'

Over de toekomst is hij kort: 'Het is voor Kosovo niet acceptabel dat het deel blijft uitmaken van Joegoslavië. De slechte ervaringen in het lange

verleden sluiten uit dat we een Servische provincie blijven. Ons doel is uiteindelijk de onafhankelijkheid met een democratisch bestel, met enerzijds open en betere relaties met Servië en anderzijds een opening naar Europa. We willen als regio participeren binnen Europa,' aldus Rexhipi.

KOSOVO-ALBANEZEN LATEN ONAFHANKELIJKHEID NIET LOS

HERDENKINGSDAG

herdenkingsdag in Pristina

IHT, 30 november 1999

In de nacht van 28 op 29 november jl. werd in Pristina een auto met Kosovo-Serviërs door Kosovo-Albanezen gestopt, waarna de inzittenden werden afgetuigd. Hierbij werd een Serviër gedood. Dit voorval illustreert nogmaals de grote etnische tegenstellingen en onderlinge haatgevoelens. De Serviërs werden gemolesteerd op de 'herdenkingsdag' de dag waarop het 87 jaar geleden was dat Albanië onafhankelijk werd. Deze dag werd ook in Kosovo opnieuw massaal gevierd, waarbij ook Thaci zich tussen de feestende en met de rode Albanese vlaggen uitgeruste mensen liet zien. Tevens waren ook de leden van de 'Provisional Kosovo Protection Corps' (KPC/TMK) alom vertegenwoordigd.

De massale deelname aan deze herdenking door de Kosovo-Albanezen duidt niet op een eventuele aansluiting met Albanië, maar geeft aan dat

ook de etnische Albanezen in Kosovo definitieve afscheiding van Servië nastreven en zich op hun beurt onafhankelijk willen noemen.

Albanië werd in 1912 onafhankelijk nadat de Albanezen decennia lang door elkaar bestrijdende grootmachten was geknecht. Tijdens de eerste Balkan-oorlog 1911-1912, vormden Griekenland, Bulgarije, Montenegro en Servië een militaire alliantie, die het zou opnemen tegen de Osmaanse overheersers. De alliantie zou naderhand de 'bevrijde'

gebieden onderling verdelen. Hierbij zou Kosovo aan Servië worden toebedeeld, terwijl de rest van Noord-Albanië verdeeld zou worden tussen Montenegro en Servië. Aan het eind van deze oorlog had Montenegro Noord-Albanië bezet, Servië nam zoals afgesproken Kosovo en de rest van Noord-Albanië in, Griekenland bezette Zuid-Albanië en delen van Macedonië en Bulgarije tenslotte 'ontfermde' zich over het zuidoosten van Macedonië en Thracië (zuidoostelijk deel van het huidige Griekenland). Op 28 november 1912 hesen de Albanezen in Zuid-Albanië de inmiddels bekende rode vlag met de zwarte dubbele adelaar en riepen de onafhankelijkheid uit. De 'Ambassadeursconferentie', die in Londen besprekingen voerde over de veroverde Osmaanse gebieden, erkende hierop de nieuwe staat Albanië. Overigens werd pas na de Tweede

Balkanoorlog (1912-1913) op 29 juli 1913 de onafhankelijkheid van Albanië ook internationaal erkend. Hierbij werd tevens het lot van Kosovo definitief bezegeld: Kosovo werd aan Servië toebedeeld.

UNMIK RICHT MINISTERIE VAN FINANCIËN OP

Na touwtrekkerij tussen de EU en de VN heeft de Fransman Kouchner (hoogste bestuurder in Kosovo- zie ook artikel over UNMIK in vorige afleveringen van de Infoscoop) goedkeuring gegeven aan de oprichting van een 'Ministerie van Financiën.' Daarmee is een fundamentele stap gezet op weg naar een nieuw bestuur en een gezonde economie in Kosovo. De VN en de EU verschilden aanvankelijk van mening over de vraag wie het beheer over het ministerie mocht voeren en de eerste minister mocht leveren. Hoofd van de OVSE in Kosovo, de Nederlander Daan Everts, constateerde dat de besluitvorming 'traag verloopt'. 'De VN houden niet van improviseren. Ze zijn als de dood dat ze het stempel van koloniale betweters opgeplakt krijgen,' aldus Everts. De eerste 'Minister van Financiën' ('central fiscal authority of Kosovo' - genoemd om Joegoslavië niet voor het hoofd te stoten) is wederom een Nederlander, Rutger Wissels. Om dreigende stakingen van onderwijzers, artsen en ambtenaren te voorkomen, kan hij nu eindelijk geld uitgeven. Sinds het begin van het jaar hebben zij al geen loon meer gekregen. Het (voormalige) UCK voorkwam door tussentijds ingrijpen dat conflicten en stakingen de opbouw van het land zouden hebben ontwricht.

SERVIËRS NOG NIET TERUG IN TRANSITIONAL COUNCIL

Tijdens het eendaagse bezoek van de Amerikaanse president aan Kosovo (23 november jl.) vond er een ontmoeting plaats tussen Clinton en prominente Kosovo-Albanese en Kosovo-Servische leiders. Hij sprak met voormalig UCK-leider Thaci en de gematigde Kosovo-Albanese politicus Rugova. Ook ontmoette hij de voornaamste Kosovo-Servische vertegen-

Daan Everts
Internet

woordigers, de Servisch-orthodoxe aartsbisschop Artemije en de leider van de Kosovo-Servische partij SPOK, Trajkovic.

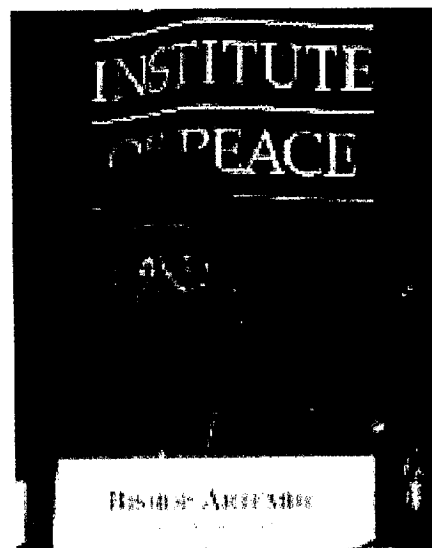
De aartsbisschop vertelde Clinton ervan overtuigd te zijn dat het geweld in Kosovo tegen de Kosovo-Serviërs en overige niet-Albanesen toch niet de politieke weg is die de VS volgt. Hij deed een beroep op de president om alles wat in zijn macht ligt te doen teneinde het mogelijk te maken dat alle bevolkingsgroepen vreedzaam naast elkaar kunnen leven. Artemije veroordeelt de politiek van Milosevic en Kosovo-Albanese extremisten en roept het Haagse Tribunaal op om alle misstanden in Kosovo aan de kaak te stellen.

In Urosevac werd Clinton als een held onthaald. Hij vroeg de Kosovo-Albanese toehoorders om vergiffenis en tolerantie t.o.v. de overige etnische bevolkingsgroepen in Kosovo. Tussen de honderden toehoorders bevonden zich overigens geen Serviërs, Roma (zigeuners), Turken of andere etnische minderheden, uit angst te worden gemolesteerd. Momcilo Trajkovic, na Artemije de tweede leider van de Kosovo-Serviërs, zei echter dat de Kosovo-Servische afgevaardigden niet eerder in UNMIK's Transitional Council zullen terugkeren zolang de gewelddadigheden jegens de Serviërs doorgaan.

HUMANITAIR

HULP VOOR KOSOVO-SERVIËRS EN ROMA

Generaal Reinhardt, commandant KFOR, bezocht het gebied waarvoor de Verenigde Arabische Emiraten verantwoordelijkheid dragen in Multinational Brigade North. De bevelhebber nam ook de gelegenheid waar, om het overwegend door Kosovo-Serviërs (3.700) bewoonde dorpje Priluzje, 10 km zuidoost van Vucitrn, te bezoeken. De burgemeester van dit dorpje benadrukte zijn tevredenheid met de pogingen van KFOR om de lokale bevolking te beschermen. KFOR zal ook in de toekomst op de veiligheid van de bevolking in deze regio blijven toezien, aldus de gene-

Aartsbisschop Artemije
Internet

raal. Tevens zal KFOR erop toezien dat de plaatselijke bevolking kolen krijgt, noodzakelijk voor de verwarming van de woningen. In Vucitrn zelf, heeft het bataljon uit de Verenigde Arabische Emiraten al 70 huizen gerepareerd. Een Deens bataljon heeft bouw materiaal getransporteerd t.b.v. enkele NGO's (*non-governmental organisation*) naar Zaza, 10 km ten noorden van Kosovska-Mitrovica en tevens prefabs naar het nieuwe opvangkamp van Roma-vluchtelingen bij Zvecan.

Ondanks de vele toezeggingen stelt de EU waarschijnlijk toch minder geld beschikbaar voor de wederopbouw

van Kosovo. De EU heeft de grootste moeite om de toegezegde 1.1 miljard gulden bij elkaar te krijgen. De lidstaten hebben al door laten schemeren dat Kosovo zoveel hulp eigenlijk niet meer nodig heeft. Diplomaten in Brussel verwachten dat zij tijdens een gezamenlijke vergadering een compromis zullen vinden dankzij een argument dat de lidstaten hebben bedacht om het bedrag naar beneden te krijgen: 'Kosovo is te klein om zoveel steun te absorberen.....'

SERVIE LAAT KOSOVO-ALBANEZEN GEVANGENEN VRIJ

Een groep van 47 etnische Albanen werd op 15 november jl. door het Servische Ministerie van Justitie uit hun gevangenschap ontslagen en naar Kosovo gestuurd. Deze gevangenen hebben in Leskovac en Zajecar vastgezeten. Volgens het Ministerie zouden inmiddels 267 van de ruim 2000 Kosovo-Albanese gevangenen vrijgelaten zijn, die na de NAVO-bombardementen door terugkerende Servische troepen mee naar Servië waren gevoerd. In een ander bericht werd meegedeeld dat een Servische officier van Justitie in Pozarevac een Kosovo-Serviër doodslag op drie etnische Albanen, ten laste heeft gelegd. Dit feit zou zich tijdens de NAVO-luchtacties in Kosovo hebben afgespeeld. Wanneer de rechtszitting zal plaatsvinden is vooralsnog niet bekend gemaakt.

SERVIE

PARLEMENT SERVIË HOUDT DEBAT OVER VERKIEZINGEN

Het Servische parlement heeft op 9 november jl. besloten een debat te voeren over eventuele vervroegde verkiezingen. Deze mededeling kwam als een verrassing, want de meerderheid van het parlement is op de hand van de Joegoslavische president Milosevic, die volhoudt dat vervroegde verkiezingen niet nodig zijn omdat er 'geen crisis' is. Het debat betekent echter nog niet dat er verkiezingen komen. Het debat daarover werd in ieder geval op de agenda gezet. Volgens enkele oppositieleden ging het

hierbij echter om lokale verkiezingen, waarbij de aanhangers van Milosevic kunnen profiteren van een nieuwe 'Wet op de Gemeenteraden', die onlangs werd aangenomen. Deze wet is bedoeld om de lokale machtsbases van de oppositie te verzwakken dan wel volledig te ontmantelen. De parlementsverkiezingen daarentegen zullen niet eerder dan in 2001 plaatsvinden. Het parlement ging eerder wel akkoord met een herverdeling van ministersposten en stelde verder een 'Speciaal Ministerie van Hoger Onderwijs' in, die het hen mogelijk maakt de studentenbeweging volledig onder controle te krijgen.

Leiders van de oppositionele 'Alliantie voor Verandering' keerden vorige week van een bezoek aan de Verenigde Staten terug met toezeggingen dat het verbod op vliegverkeer en de verkoop van olie zal worden opgeheven als er vrije verkiezingen worden gehouden. Ook deden de VS de belofte dat ze financiële hulp zullen bieden om de democratie te bevorderen. 'Democratische verkiezingen zouden de eerste stap zijn op weg naar de beëindiging van de internationale isolatie van het land', zei Milan Mikovic van de 'Servische Vernieuwingsbeweging' in het parlement.

Kort na de beslissing van het parlement liepen de ongeveer veertig leden van de Servische Vernieuwingspartij (SPO) evenwel uit protest de vergaderzaal uit, omdat het parlement weigerde een commissie te vormen om de dood van vier leden van haar partij te onderzoeken. De vier partijleden kwamen bij een ernstig auto-ongeluk om, waarbij de leider van de SPO, Vuk Draskovic, wonder boven wonder ongedeerd bleef. Draskovic heeft de Joegoslavische autoriteiten er vervolgens van beschuldigd hem te willen vermoorden.

MEDIAWET

Het Servische parlement verwierp in het vervolg van de zitting het verzoek van de oppositie om te debatteren over de afschaffing van de strenge mediawet. Ook weigerde het parlement plannen te schrappen voor een nieuwe

wet op het gemeentelijk bestuur. Die wet geeft meer macht aan de centrale overheid, waardoor ook gemeenten die nu in handen zijn van de oppositie, in feite bevoegdheden moeten overdragen aan Milosevic. De Servische staatstelevisiezender RTS heeft nauwelijks te lijden gehad onder de NAVO-bombardementen. Ondanks de vernietiging van tientallen zendmasten en relaystations zijn de kijkcijfers van deze zender, het meest bekeken kanaal, met nog geen honderdste gedaald. RTS is een van de belangrijkste machtsmiddelen van Milosevic en behoort nog steeds tot de populairste programmamakers in het land. De staatszender geeft de Serviërs een gevoel van veiligheid en geeft het idee dat Milosevic en zijn regering wel degelijk in staat zijn de crisis in Joegoslavië op te lossen. Het meest bekeken is TV-PINK, een station met veel programma's voor de jeugd. Dit televisiestation is in handen van 'Joegoslavisch Links' (JUL), de partij van Mirjana Markovic, de echt-

Bommen of niet, Slobodan Milosevic is nog steeds in business

Elsevier, 20 november 1999

genote van Milosevic. De zenders RTS en TV-PINK stemmen de programmering volledig op elkaar af. De invloed van buitenlandse zenders, die via satellietshotels te volgen zijn, blijft beperkt. Een belangrijke bijkomende reden is het feit dat te weinig Serviërs een buitenlandse taal beheersen.

Dat de Joegoslavische regering bijzonder veel aan de controle over de media gelegen is blijkt temeer uit het feit dat zij op 24 november een ernstige waarschuwing aan de media heeft gestuurd. Hierin waarschuwt zij dat de media speciale aandacht aan 'patriot-

tische doelen' moet besteden en aan de noodzaak het land tegen buitenlandse druk en 'vijfde colonne' te moeten verdedigen. Volgens Belgrado behoort ook de oppositie tot deze laatste categorie. Deze waarschuwing werd tijdens een partijbijeenkomst van de JUL, de coalitiepartner van de 'Socialistische Partij van Servië' (SPS) gegeven. Markovic woonde de bijeenkomst, waarbij de verklaring voor de televisie werd voorgelezen, bij. In deze verklaring stelde de JUL dat 'de media een belangrijk moreel en juridisch examen afleggen, als zij hun standpunt definiëren aangaande indirecte of open aanvallen op ons bedreigde land.'

De facto betekent dit dat Belgrado extra druk zal uitoefenen op de media om hun beleid onvoorwaardelijk te steunen tegen pogingen van het Westen Joegoslavië te knechten.

VS BEREID SANCTIES TE VERLICHTEN

De VS zijn bereid de meeste economische sancties tegen Servië op te heffen indien daar vrije verkiezingen worden gehouden. Het vertrek van Milosevic is daarbij niet langer een voorwaarde. Deze wijziging in de diplomatieke strategie werd aangekondigd door Madeleine Albright.

De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken ontving op 3 november in Washington een achtkoppige delegatie van de Servische oppositie, van de 'Alliantie Voor Verandering' (SZP). Tot de delegatie behoorden de oppositiekandidaat voor het premierschap, Dragoslav Avramovic, en de informele leider van de alliantie, Zoran Djindjic. Vuk Draskovic, leider van de 'Servische Vernieuwingsbeweging' (SPO), was niet door Washington uitgenodigd. De belangrijkste sancties die voor opheffing in aanmerking komen, zijn het olie-embargo en het vliegverbod op Servië. De VS overwegen ook een bijdrage te leveren aan het project van de EU, die deze winter voor tien miljoen gulden olie wil leveren aan de twee Servische steden die onder controle van de oppositie staan: Nis en Cacak.

De Amerikanen gaan ervan uit dat

Milosevic nooit in staat is vrije verkiezingen te overleven.

'We beschouwen het vooruitzicht van vrije en eerlijke verkiezingen die door Milosevic zouden worden gewonnen als dermate denkbeeldig, dat die veronderstelling niet de basis kan zijn van een politieke strategie,' aldus een hoge regeringsfunctionaris. Het betrof ook geen wijziging in de Amerikaanse strategie, zei hij, het was slechts 'een verfijning'.

De officiële reactie uit Belgrado was voorspelbaar. Goran Matic, minister van Informatie, meende dat 'Washington beter kan ophouden zich te mengen in interne aangelegenheden van Joegoslavië en haar plannen opgeven om de legaal gekozen leiding van ons land omver te werpen'. Milosevic, inmiddels voor het VN-tribunaal in Den Haag aangeklaagd op verdenking van oorlogsmisdrijven, voelt niets voor verkiezingen. Maar de partij van opportunist Draskovic, die 'pendelt' tussen het heersende regime en de oppositie, probeerde plotseling alsnog aan de goede kant van de streep uit te komen.

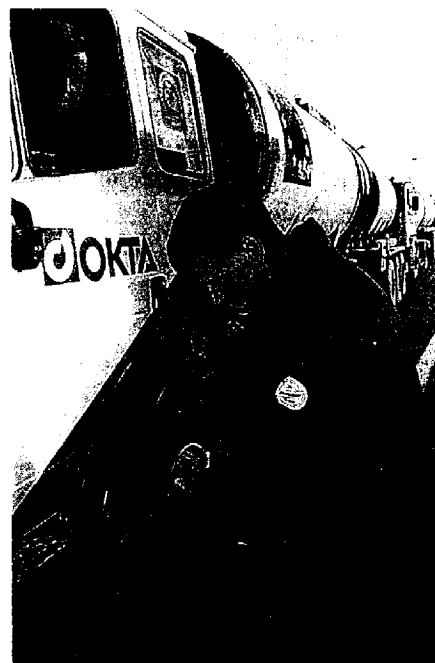
De Vernieuwingsbeweging, die zich tot dusverre had verzet tegen het idee van vervroegde verkiezingen, kondigde plotseling aan dat zij binnenkort in het parlement een motie zal indienen om de gang naar de stembus, officieel voorzien voor het jaar 2001, te vervroegen.

SERVIE HINDERT EU-HULP

In het kader van het programma 'Energie voor Democratie' heeft de EU besloten de oppositiesteden Nis en Pirot van brandstof te voorzien. Een uit 14 trucks bestaand konvooi zou 350 ton stookolie (waarde ca. 10 miljoen gulden), toereikend voor (slechts) drie dagen verwarming, transporteren. Dit initiatief moet ook niet gezien worden als een lange-termijn-oplossing voor het energietekort in Joegoslavië, maar als een experiment om te bezien of het mogelijk is de brandstof aan oppositiesteden te leveren, zonder dat Belgrado daarvan profiteert. Als deze proef inderdaad slaagt, is de EU van zins om nog 26.500 ton te leveren aan steden, die ook oppositie voeren te-

gen Milosevic.

Op 27 november bleek echter dat het hulpkonvooi al twee dagen lang door

olieblokkade

Volkskrant, 22 november 1999

Servische douanebeambten werd gehinderd haar weg te vervolgen. Aan de Macedonische grens werden de voertuigen al een tijd vastgehouden omdat de Servische douane de stookolie als normale invoer ziet, in plaats van humanitaire hulp en daarom ook een importheffing oplegde. De Servische overheid heeft de grootste moeite alle steden van voldoende elektriciteit en brandstof te voorzien. Dit heeft o.a. te maken met de vertragingen van gasleveringen uit Rusland. Een gestage levering van stookolie door de EU aan oppositiesteden zou Milosevic bijzonder slecht uitkomen.

DEMONSTRATIE TEGEN OLIE-BLOKKADE

Burgemeester Zoran Zivkovic van Nis, verklaarde dat hij de inwoners van zijn stad zal oproepen demonstraties te houden wanneer Belgrado de levering tegenhoudt. De burgemeester onderhoudt sterke banden met het Westen, daarom wordt hij door de media als verrader afgeschilderd. Eind november werd het hoofdkantoor van zijn partij door een brandbom getroffen. De Joegoslavische minister van Informatie, Goran Matic, noemt de

leveranties 'zwendel en bedrog.'

Op 1 december was het dan zover. Tienduizend inwoners van het in het zuiden van Servië gelegen stadje Nis, zijn inderdaad de straat opgegaan om massaal te protesteren tegen de weigering van Belgrado, het olietransport toe te laten. Een kleine veertien dagen hielden de douanebeambten het konvooi wegens 'ondeugdelijke papieren' tegen. Opmerkelijk was het dat voor het eerst de rivaliserende oppositiepartijen gezamenlijk een demonstratie organiseerden. Na de vermaning van de Internationale Gemeenschap, lijkt het er nu op dat de oppositie zich daadwerkelijk heeft verenigd. Niets is minder waar, de SPO van Draskovic zei alleen gezamenlijk voor de oliegiften te demonstreren en niet voor andere doeleinden. Draskovic kondigde zelfs aan niet aan een oproep tot een gezamenlijk overleg gehoor te zullen geven. De oppositiepartijen waren echter gedwongen enigszins samen te werken uit angst de steun van de Internationale Gemeenschap te verliezen en tevens lopen zij het risico niet langer serieus te worden genomen door het Servische volk. Dat een (voorlopige) samenwerking wel degelijk haar vruchten afwerpt blijkt uit het feit dat er nu tweemaal zoveel als bij de gewoonlijke demonstraties tegen het beleid van Milosevic, demonstranten in Nis aan de oproep gehoor gaven.

OLIE UITEINDELIJK IN NIS

Teneinde raad besloot de EU op 4 december de 14 tankwagens maar terug te roepen. De Servische douane weigerde nu echter de wagens naar Macedonië terug te laten keren, omdat de documenten nog steeds niet in orde waren en er DM 16.000 aan 'parkeergeld' diende te worden betaald. Van de chauffeurs waren de paspoorten ingenomen en voordat er nieuwe papieren zouden worden overlegd, konden ze Servië niet verlaten. Volgens Belgrado zou het oliebedrijf 'Jugopetrol' binnenkort ook stookolie leveren aan de steden Nis en Pirot. Burgemeester Zivkovic reageerde woedend en verklaarde dat het stadsbestuur die maatschappij reeds voor

een levering van 500 ton stookolie had betaald, maar dat die levering nooit is aangekomen.

Uiteindelijk besloten de Joegoslavische autoriteiten onverwachts de olieleverantie niet langer te blokkeren. Op 6 december jl. kregen de chauffeurs, na een oponthoud van bijna twee weken, te horen dat ze naar Nis konden. Hier werden de wagens nogmaals door de douane gecontroleerd, voordat de stookolie aan de stadsverwarmingscentrale kon worden overgedragen. Het is de bedoeling dat naast Nis ook het nabijgelegen plaatsje Pirot van olie wordt voorzien. De EU-vertegenwoordiger in Belgrado, Michael Graham noemde de ommezwaaai van Belgrado 'verrassend.' Waarschijnlijk heeft de permissie tot doel verwarring te zaaien onder de ministers van Buitenlandse Zaken van de EU, die op dezelfde dag in Brussel bijeen waren om de 'oliecrisis' te bespreken. Deze ministers besloten daar de sancties tegen Joegoslavië te verscherpen: de lijst van namen van medewerkers van Milosevic die niet tot landen van de EU worden toegelaten, werd uitgebreid van 305 tot 688. Het betreft hier Serviërs uit de industriële, de bank- en de mediawereld.

MEDIA VALT DRASKOVIC' REIS NAAR ISTANBUL AAN

De regeringsgezinde media bekritiseerde de Servische oppositieleider en opportunist Draskovic om zijn voornemen op de uitnodiging van de OVSE in te gaan om haar bijeenkomst in de Turkse hoofdstad Istanbul (18-19 november) bij te wonen. De 'Politika Express' reageert met: 'de eeuwige politieke loser....heeft opnieuw de verkeerde kant gekozen.' De houding van de media t.a.v. Draskovic was de laatste tijd negatief door zijn weigering verder deel uit te willen maken van de anti-regeringsgezinde protestdemonstraties, georganiseerd door de 'Alliantie voor Verandering' van zijn grootste politieke rivaal, Djindjic. Buiten Draskovic zullen ook SZP-leider Djindjic, de Montenegrijnse president Milo Djukanovic en mogelijk ook Dragoslav Avramovic op de uitnodiging van de OVSE ingaan.

Draskovic' woordvoerder, Ivan Kovacevic, deelde mee dat Draskovic

Vuk Draskovic
Internet

met de intentie naar Istanbul gaat om 'te vechten voor een beëindiging van de sancties tegen zijn land en te proberen zijn land uit de crisis te halen'.

MEDIA VEROORDEELT BEZOEK CLINTON AAN KOSOVO

De door de staat gecontroleerde televisie berichtte op 23 november negatief over het eendaagse bezoek van de Amerikaanse president Clinton aan Kosovo. Het bezoek aan de provincie bewijst eens te meer dat 'de misdadiger altijd naar de plaats van het misdrijf terugkeert,' aldus de verslaggeving.

In dezelfde uitzending werd de NAVO-luchtoperatie boven Joegoslavië in het afgelopen voorjaar, als een agressieve daad' veroordeeld en wordt benadrukt dat buitenlandse diplomaten, waarnemers en zaakgelastigden niet zonder toestemming van de Joegoslavische regering de Servische provincie Kosovo dienen te bezoeken.

MILOSEVIC

PARLEMENT GAAT AKKOORD MET PRIVILEGES VOOR MILOSEVIC

Op 11 november werd in Servië een wet aangenomen die alle voormalige Servische presidenten gedurende hun leven privileges zal verlenen zoals:

- een auto met chauffeur;
- een woning;
- secretaris/secretaresse;
- lijfwacht

De staat zal voor alle kosten zorgdragen. De oppositionele 'Alliantie voor Verandering' reageerde namens woordvoerder Vladan Batic furieus. 'Deze wet is de climax van de hypocrisie van de huidige regering. Op een moment dat vele miljoenen mensen op de rand van de hongersnood staan, en verschillenden letterlijk van honger sterven, worden een president privileges gegeven gelijk aan die van een Egyptische Farao uit het Ancien regime,' aldus Batic.

AANSLAG VERIJDELD

Volgens de Servische geheime dienst zou zij een aanslag op Milosevic hebben verijdeld. Een groep Serviërs, onder de codenaam 'Spin', zou met behulp van de Franse geheime dienst op het punt hebben gestaan toe te slaan. De Joegoslavische minister van Informatie, Matic, verklaarde dat de Franse generaal Morillon, de voormalig commandant van de VN-vredesmacht UNPROFOR in Bosnië en de Zairese oud-president Mobutu bij het complot betrokken zouden zijn. De 'Spin' zou in Kosovo voor de Franse geheime dienst hebben gewerkt en momenteel in Montenegro commando's opleiden en zich bekwamen in het plegen van aanslagen met behulp van met zand beladen vrachtwagens. Deze laatste aantijging is des te opmerkelijker daar deze suggereert dat de aanslag op oppositieleider Draskovic door deze beweging zou zijn gepleegd, en Milosevic en zijn aanhangers hier dus van vrijpleit. Vijf leden van de 'Spin' zouden reeds zijn opgepakt. Volgens Belgrado zouden alle gearresteerden tijdens de burgeroorlog in Bosnië oorlogsmisdrijven hebben begaan, maar zullen hiervoor in Servië worden berecht. Matic is tegen uitlevering aan het 'Joegoslavië-tribunaal' dat volgens hem 'een inquisitie' is. Speculaties over deze aaneenrijging van beschuldigingen kunnen een manier zijn om de beroerde economische en politieke situatie in het land te verdoezelen.

OPPOSITIE

POLITIE SLAAT BETOGENDE STUDENTEN UIT ELKAAR

De politie van Belgrado sloeg hard in op een groep van ongeveer 2000 studenten die op 9 november jl. tegen Milosevic en zijn autocratische regime

studentendemonstratie door de binnenstad van Belgrado

Der Spiegel, 15 november 1999

demonstreerden en het Servische parlamentsgebouw probeerden te bereiken. Enkele demonstranten bleven bewegingloos op straat liggen. De studentenorganisatie 'Otpor' (Verzet) liet weten dat vijftig studenten hadden opgebeld om te zeggen dat ze verwondingen hadden opgelopen. De Servische staatstelevisie beschuldigde de studenten er later van dat zij de confrontatie hadden uitgelokt. Zij liet beelden zien waarin demonstranten de politie bekogelden. Studentenleider Kristina Peric verwees tijdens de demonstratie naar de val van de 'Berlijnse Muur.' 'Vandaag, tien jaar geleden, viel het IJzeren Gordijn. Alleen Servië bleef achter het gordijn', zei ze. De oppositiepartijen hielden ook een demonstratie, maar veel aanhangers die de actie wilden bijwonen werden door de politie tegengehouden. Drie van de 26 bussen die demonstranten naar Belgrado vervoerden, wisten de politieblokkades alsnog te omzeilen.

De studenten probeerden samen met 5000 andere betogers uit de opposi-

tionele partijen, het parlement te bereiken om daar hun eis tot vervroegde verkiezingen kracht bij te zetten.

VS, EUROPA EN SERVISCH OPPOSITIE STELLEN TOEKOMSTPLANNEN OP

In Istanbul maakte de Amerikaanse Minister van Buitenlandse Zaken,

Madeleine Albright, op 18 november jl. bekend dat afgevaardigden uit de VS, de Europese Unie en de Servische oppositie spoedig bijeen zullen komen om een concreet plan op te stellen teneinde een democratisering van Servië te bewerkstelligen. Albright benadrukte dat 'ook Joegoslavië binnenkort onder een nieuw leiderschap de stap naar democratie zal zetten.' Uiteraard reageerde Belgrado furieus: Ivica Dacic, woordvoerder van de Socialistische Partij van president Milosevic, zei dat de (Servische) oppositieleiders niet meer zijn dan marionetten die 'de bevelen uitvoeren van de moordenaars van onze kinderen, terwijl de graven van die slachtoffers, die tijdens de agressie van de NATO vielen, nog vers zijn.' Dacic riep de OVSE op de 'illegale NATO agressie tegen Joegoslavië' te veroordelen.

OPPOSITIE WIL SCHADUW-REGERING

De coördinator van de oppositionele 'Alliantie voor Verandering' (SPZ),

Vladan Batic, maakte op 15 november bekend dat de oppositie het voor-nemen heeft een *schaduwregering* te vormen. Batic zei te verwachten dat deze 'regering' op brede steun uit de Internationale Gemeenschap kan rekenen. De regering zal worden geleid door Dragoslav Avramovic. Ver-teenwoordigers van 11 partijen en organisaties hebben dit initiatief toe-gejuicht en toegezegd hun medewer-king te zullen verlenen aan een verkiezingscommissie. Deze door de SPZ geleide commissie, zal bestaan uit 19 partijen, handelsondernemingen en diverse andere organisaties. Vol-gens Batic is deze beslissing genomen nadat er 'toezeggingen van de VS en de Europese Unie zijn gedaan deze schaduwregering officieel te zullen erkennen. De huidige regering onder Milosevic is incompetent en niet in staat haar plichten t.a.v. haar volk na te komen,' aldus Batic.

Milosevic speelt de oppositiepartijen tegen elkaar uit. Nog steeds zijn de rijen niet gesloten. Tijdens de bijeen-komst van de OVSE in Istanbul heb-ben de EU en de VS de oppositie-leiders Djindjic en Draskovic onder druk gezet om samen te werken. Het is Europese en Amerikaanse politici een doorn in het oog dat Draskovic vooral uit is om zelf zoveel mogelijk macht te vergaren. Door hun onder-linge strijd is het Milosevic gelukt een nieuwe reguliere kieswet door het parlement te jagen die coalities bui-tenspel zet. Indien Djindjic met zijn '*Democratische Partij*' op zou gaan in de grootste door Draskovic geleide oppositiepartij de '*Servische Vernieuwingsbeweging*' met afge-vaardigden in het parlement, zou de oppositie bij de verkiezingen weer een kans maken. Goran Svilanovic, leider van de '*Burgerbeweging van Servië*' eveneens aangesloten bij de '*Vereni-ging voor Verandering*' zei te ver-wachten dat de samenwerking van de oppositie zal verbeteren door de druk die in Istanbul is uitgeoefend. Een andere oppositieleider, generaal b.d. Vuk Obradovic, partijleider van de relatief kleinere '*Sociaal Democra-tische Partij*' heeft onlangs ook al aangedrongen tot een gezamenlijke

strategie om de regering uiteindelijk ten val te brengen.

MONTENEGRO

AMNESTIE

Het Montenegrijnse parlement nam op 12 november jl. een wet aan die am-nestie garandeert voor eenieder die tijdens het conflict in Kosovo geweigerd heeft dienst in het Joegoslavische leger (VJ) te nemen. De wet werd unaniem door de afgevaardigden aan-genomen, nadat de afgevaardigden van de '*Socialist People's Party*', welke loyaal is aan Belgrado, het par-lement hadden verlaten. De amnestie zal over de periode juni 1998 tot juni van dit jaar gelden.

Een Montenegrijnse afgevaardigde zei te verwachten dat ongeveer 14.000 mensen in Montenegro van deze amnestieregeling gebruik zullen ma-ken. In een ander nieuwsbericht be-vestigde de Montenegrijnse Minister van Justitie Dragan Soc, dat Veselin Vlahovic, die voor oorlogsmisdaden in Bosnië wordt gezocht, momenteel in een Montenegrijnse gevangenis is opgesloten. Het Oorlogstribunaal in Den Haag heeft Bosnië toestemming verleend hem in Sarajevo te berech-ten.

MONTENEGRIJNSE PRESI-DENT ONTMOET VN VERTE-GENWOORDIGER

President Djukanovic heeft op 15 no-vember jl. in de Montenegrijnse hoofd-stad Podgorica, gesprekken gevoerd met de speciale VN-gezant voor de Balkan, Carl Bildt. Djukanovic en Bildt riepen tijdens deze ontmoeting de Internationale Gemeenschap op om alles in het werk te stellen om de Servische minderheid in Kosovo te beschermen. Tijdens deze ontmoeting is ook gesproken over de Montenegrijnse monetaire stap (het overgaan van de Joegoslavische dinar naar de Duitse Mark) en de uiterst gevoelige relatie met Belgrado. Bildt beloofde dat het Westen Montenegro op haar weg naar democratisering zal helpen.

MONTENEGRIJNS BEVRIJDINGSLEGER

Over het bestaan van een dergelijk 'leger' zijn sinds het voorjaar van 1999 verschillende meldingen gedaan. Dit 'leger' (voornamelijk voormalige JNA-militairen) zou zich in de omge-ving van Cetinje ophouden, waar com-mandant en oprichter Bozidar Bogdanovic zijn machtsbasis heeft. Bogdanovic, een 44 jarige Montenegrijn, zou naast zijn militaire opleiding, slechts een jaar in het voor-malige Joegoslavische Leger (JNA) hebben gediend. Momenteel zou hij zich als zakenman hebben gevestigd en o.a. een café bezitten.

Het 'leger' zou de onafhankelijkheid van Montenegro tot doel hebben en van zins zijn de monarchie in Montenegro te herstellen door Prins Nicolas Petrovic of diens zoon, weer op de troon terug te brengen. Door zijn opstelling wordt hij door de Serviërs van ultranationalisme beticht. Een poging hem te arresteren werd volgens de berichten verijdeld door tussenkomst van de Montenegrijnse MUP en gewapende aanhangers van het 'Montenegrijns Bevrijdingsleger.' Over de sterkte en samenstelling van het 'leger' bestaat nog veel onduidelijkheid. De bewapening zou hoofdzakelijk bestaan uit voormalig JNA-materiaal. Of dit leger een mo-gelijke agressie van Servische zijde kan weerstaan, moet gezien de krachtsverschillen, worden betwijfeld.

STERKTE MUP IN MONTENEGRO OPGEVOERD

De Montenegrijnse premier Filip Vujanovic verklaarde op 2 december in de hoofdstad Podgorica dat Belgrado de sterkte van haar militaire politie-eenheden in Montenegro in de afgelopen periode sterk heeft opge-voerd. Hij voegde eraan toe dat dit bovendien zonder de toestemming van de Montenegrijnse autoriteiten heeft plaatsgevonden. 'De Montenegrijnse autoriteiten hebben niettemin de situa-tie volkomen in de hand. Er is nog geen sprake van een alarmerende situatie,' aldus de premier. Tot slot benadrukte hij dat de regering bovendien nog geen enkel besluit heeft genomen t.a.v. een

mogelijk referendum over een onafhankelijke status, maar dat Montenegro daarentegen wel haar 'economische onafhankelijkheid' heeft bepaald.

LUCHTHAVEN TIJDELIJK BEZET

Zwaar bewapende Joegoslavische troepen hebben op 8 december jl. de luchthaven van de Montenegrijse hoofdstad Podgorica bezet. Alle burgervluchten werden geannuleerd. Het vliegveld heeft een deel, bestemd voor de burgerluchtmacht en een militair deel dat ten dienste staat van de Joegoslavische luchtmacht. Belgrado gaf in eerste instantie geen verklaring voor deze actie, maar voert veiligheidsredenen voor de bezetting aan. Volgens het onafhankelijke Joegoslavische persbureau 'Beta,' is

de maatregel een 'misverstand' tussen het leger en de Montenegrijse politie, die de controle over het vliegveld wilde overnemen. De luchthaven zou diezelfde dag namelijk formeel onder de regering van Montenegro komen te vallen. Hiertoe werd een dag tevoren nog namelijk een wet van kracht die bepaalt dat de Montenegrijse autoriteiten de zeggenschap hebben gekregen over de twee internationale luchthavens op Montenegrijns grondgebied. De Joegoslavische Federatie erkent de nieuwe wet niet. De Montenegrijse regering wil de vliegvelden ter beschikking stellen van een onlangs opgerichte eigen luchtvaartmaatschappij, 'Air Montenegro'. Volgens de Joegoslavische luchtvaartmaatschappij 'JAT' behoort het vliegveld echter haar toe. Bij de bezetting werd het

personeel door het leger bedreigd, maar tot incidenten kwam het verder niet.

De volgende dag werd de bezetting opgeheven en trok het leger zich terug. De bezetting van het vliegveld was waarschijnlijk bedoeld als signaal dat zij in staat zijn de Federale rechten te verdedigen.

Montenegro en de andere deelrepubliek van de Federatie, Servië, zijn al lang verwikkeld in een heftig conflict over het politieke en economische beleid van Milosevic. Dat conflict gaat nu zover dat de Montenegrijnen de Federale Joegoslavische regering en het Federale parlement in Belgrado niet langer meer erkennen en alle Federale wetgeving uit Belgrado negeren.

ORKAAN LENNY, EEN GEVAL APART.

Tint Henneveld

In de week van 15-21 november kregen de Nederlandse Antillen te maken met een orkaan, Lenny genaamd. Op zich niet bijzonder, want elk jaar zijn de Atlantische orkanen een potentieel gevaar voor de Eilanden. Lenny gedroeg zich echter anders dan de gemiddelde orkaan. In dit artikel wil ik kort eens ingaan op de Atlantische orkanen. Hun kenmerken, ontstaan, trekrichting en gevolgen voor de Antillen komen onder de loep. Verder wil ik eens kort nader kijken naar Lenny zelf, die rare dingen deed, waardoor de Antillen veel langer dan normaal te maken hadden met deze orkaan. Ook de gevolgen voor de Antillen en de toekomst zullen kort aan bod komen.

Bronnen: internet en Eumetsat voor de satellietfoto's.

WAT ZIJN ORKANEN

Orkanen zijn compacte lagedrukgebieden met veel wind en zeer veel regen. Ze bestaan uit ongelofelijk zware onweersbuien, die in lijnen rond een 'oog' draaien. Vanaf de buitenkant naar binnen toe neemt de windsterkte enorm snel toe. Rondom het 'oog' komen de zwaarste buien voor en staat ook de meeste wind. Het 'oog' zelf bestaat uit een vrijwel windstil en vrij zonnig gebied met rustig weer. In schril contrast met het oog staat het geweld eromheen. Het 'oog' is gemiddeld 30-50 km groot. Hoe duidelijker het oog, hoe actiever, zwaarder de orkaan.

De buien waaruit een orkaan bestaat zijn 12-15 km hoog.

Orkanen komen alleen boven zeewater van tenminste 27°C voor en moeten minstens 10° noord en zuid van de evenaar zijn. Pas daar is de draaiing van de aarde net voldoende om een draai aan de systemen te geven zodat ze om hun as gaan tolleren. Zodra orkanen boven land aankomen, sterven ze normaliter uit. De windsnelheden

en regenhoeveelheden in een zeer actieve orkaan kunnen enorm zijn. In sommige orkanen zijn gemiddelde windsnelheden van 280 km/uur gemeten en haalden windstoten snelheden van 350 km/uur. De regenhoeveelheden kunnen 1000 mm of meer halen in extreme gevallen, zoals bij orkaan Mitch (1998) in Honduras. Een gemiddelde orkaan heeft minimaal windkracht 12 en produceert tussen de 100-300 mm regen in 24 uur. De verplaatsingssnelheid ligt tussen de 10-30 km/uur. De systemen zijn gemiddeld 300-500 km in doorsnede. Orkaan Floyd haalde echter in september 1999 voor de Amerikaanse oostkust zelfs 1000 km in doorsnede, de grootste doorsnede ooit gemeten. Geen orkaan is dus hetzelfde.

Orkaan Lenny, vlak voordat het zwaartepunt de eilanden bereikt. De Antillen liggen inmiddels al wel onder een zware onweersbuienlijn, die bij Lenny hoort. Erg goed is het wolkeloze 'oog' te zien.

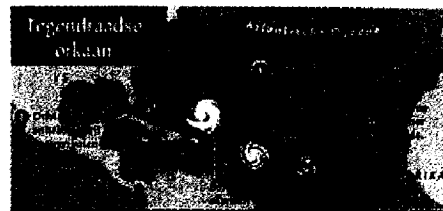
Internet

DE FASEN EN CATEGORIEËN.

De onweersbuienclusters die tot mogelijke orkanen uitgroeien worden eerst een Tropische Depressie. Hierbij valt er veel regen en staat een windkracht tot maximaal 8 Beaufort. Zodra windkracht 9 bereikt wordt is het systeem een Tropische Storm. Wan-

neer windkracht 12 bereikt wordt, is het systeem uitgegroeid tot een orkaan en wordt er een alfabetische naam aan gegeven.

Wanneer een orkaan ontstaan is, zijn er ook weer categorieën om de indeling en sterkte van de orkaan aan te

De orkaan die voor de Antillen van belang kunnen zijn, komen voor 99,9% uit het oosten.

In het rood de trekrichting van Lenny. Deze eeuw zijn er maar twee orkanen vanuit het westen naar het oosten getrokken. Lenny was nummer drie.

Internet

geven. Er zijn in totaal 5 categorieën, waarvan 1 de zwakste is. Een categorie 1 orkaan heeft een gemiddelde windsnelheid van 119-153 km/uur, een categorie 5 orkaan heeft een gemiddelde windsnelheid boven de 249 km/uur. Overigens gelden de maximale windsnelheden voor het gebied rond het oog.

DE ATLANTISCHE ORKANEN

Per jaar komen op de Atlantische Oceaan tussen de 6-12 orkanen tot ontwikkeling van juni tot en met november. In deze periode is het zee-water warm genoeg (minimaal 27°C) om voldoende voeding voor de buien te leveren.

Een paar van deze orkanen halen de categorie 3 of hoger. Zodra de orkanen ter hoogte van de Nederlandse Antillen komen, buigen ze over het algemeen af naar het noordwesten en bedreigen Amerika of trekken de oceaan op. (zie kaartje trekrichtingen) Zodra een orkaan het vaste land bereikt, is hij de voeding (vochtig warm zeewater) kwijt waardoor hij uitregent en verdwijnt. Ook neemt de wind zeer sterk af. Boven de oceaan komen ze na afbuiging boven kouder oceaanoever, waardoor de hoeveelheid voeding afneemt en de orkaan omgevormd worden tot de lagedrukgebieden die wij hier in Nederland

kennen.

EEN ORKAANPASSAGE

Voordat een orkaan daadwerkelijk in een gebied aankomt, zijn er tekenen dat er een in aantocht is. Als eerst begint de zee onrustig te worden met meer dan hoge en sterke golven. De deining die het enorm sterke windveld creëert, is tot ver buiten een orkaan merkbaar. Dan nemen de bewolking en wind toe en vallen de eerste felle buien, gevolgd door een snelle windtoename. Binnen een uur kan de wind van kracht 3 tot 12 Beaufort toenemen. De buien worden zwaarder en het gaat steeds harder regenen. Hoe dichterbij het oog nadert, hoe meer de wind zal toenemen en hoe harder het zal gaan regenen. Vlak voordat het oog passeert, komt de zwaarste buienlijn over met wolkbreuken en verwoestende winden. Dan neemt de wind zeer sterk af en klaart het op. Men zit nu in het oog en de zon kan schijnen. In de verte zijn soms de buien te zien die rond het oog draaien en donderend geraas is soms te horen van de wind in de verte. Dan passeert de andere zijde van de buienlijn van het oog en neemt de wind meteen toe tot meer dan orkaankracht met wolkbreuken. Daarna neemt de wind langzaam af, maar het blijft plenzig. Langzaam neemt de wind verder af en de regen wordt minder. De orkaan is gepasseerd en de zon breekt weer door. Dit alles duurt tot ongeveer gemiddeld een dag.

DE GEVOLGEN

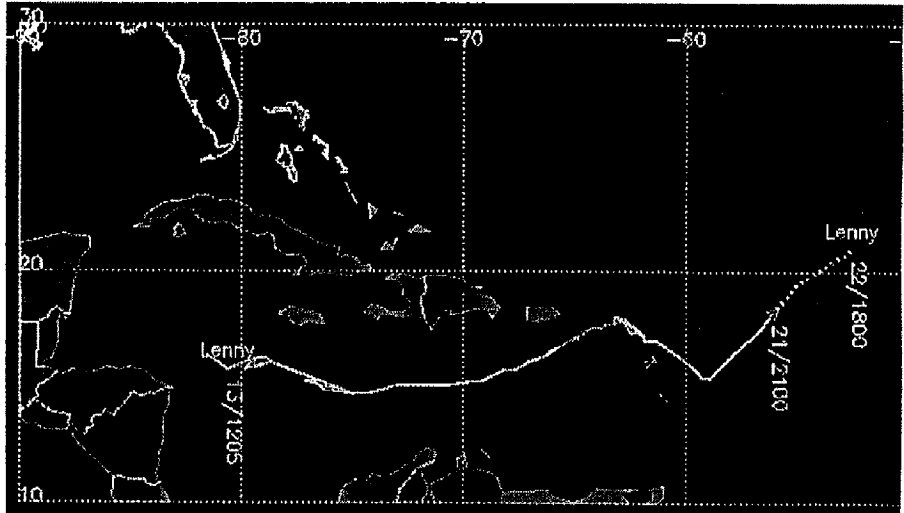
Door de enorme winden wordt er zeer veel schade aangericht. Huizen missen daken, bomen zijn ontworteld of uit de grond gerukt, wegen zijn weggeslagen, ramen kapot gewaaid en auto's zijn omgewaaid. De enorme hoeveelheden regen zetten veel blank en zorgen voor landverschuivingen en gezwollen rivieren. De enorme golven beuken de stranden kapot, slaan boten op het land en slaan de infrastructuur kapot. Het landschap ligt erbij alsof er een flinke oorlog heeft huisgehouden. Het leven is totaal ontwricht. Stroom en water zijn er niet

meer, de infrastructuur kan moeilijk gebruikt worden doordat stukken ontbreken en overal puin ligt.

LENNY.

Lenny was in eerste instantie een Tro-

Inmiddels was er op de eilanden plaatselijk 500 mm aan regen gevallen in twee dagen. (meer dan 2/3 van de Nederlandse Jaarsom) De waterschade door de regen is dan ook groot. Ook de waterschade als gevolg van

De route die orkaan Lenny gevolgd heeft. Het beginpunt ligt west in de Caribische Zee.

Internet

pische Storm die al snel het orkaanstadium bereikt had. Opvallend was, dat ze erg laat in het seizoen ontstond en naar het oosten ipv naar het westen trok. Ook opvallend was de zuidelijke koers die ze volgde. De orkaan Lenny trok activerend naar het oosten en had een enorme invloed in en op de Caribische zee. De winden van Lenny zorgden in de gehele zee voor enorme golven, ook ver buiten de orkaan. Curacao kreeg hiermee te maken en de golven veroorzaakten forse schade, hoewel de orkaan het eiland zelf verder niet trof. Lenny activeerde verder en bereikte vlak voordat de Antillen bereikt werken zelfs categorie 4, want de gemiddelde windsnelheden lagen inmiddels tegen de 240 km/uur. De Antillen zelf hadden toen al te maken met zware stormwinden en zware regenval. Terwijl Lenny met het oog op St Maarten afstevende, ging de snelheid uit het systeem. Hierdoor bleef de orkaan veel langer de eilanden teisteren dan normaal. Bijna 2.5 dag had men nu met Lenny te maken tegen anders hooguit een dag. Nadat de orkaan de eilanden was gepasseerd, verloor het systeem enorm aan kracht en werd gedegradeerd tot Tropische Storm.

de golven is aanzienlijk. De stormschade lijkt mee te vallen. Het totale leven van de eilanden is ontwricht. Infrastructuur is weggeslagen, water en stroom ontbreken en overal ligt puin. Veel hotels zijn beschadigd door wind en golven. De hotels zijn vooral aan de zuidkant van het eiland gebouwd, aangezien ze dan het minste te lijden hebben onder de orkanen, die uit het oosten komen. Een orkaan uit het westen richt dan extra veel schade aan. (het is te vergelijken met Nederland: we richten onze blik op de Noordzee als vijand en de rivieren waren de onderschatte vijand toen ze tegen de dijkkruijen aan stonden een paar jaar geleden). Waterbronnen op de eilanden zijn onbruikbaar door de enorme hoeveelheden zout water die op het eiland zijn uitgestort. Dit heeft ook grote gevolgen voor de natuur. Het toeristenseizoen dat voor de deur staat, na de regentijd, loopt een enorme klap op. Het zal lang duren voordat de eilanden zich hebben hersteld van deze orkaan. Maar voor hoelang??? Volgend jaar kan er al weer een zware orkaan over de eilanden razen met alle gevolgen van dien. Lenny was dit jaar de tweede orkaan die over de Antillen trok. Afgelopen

oktober trok orkaan José met wat schade over de eilanden.

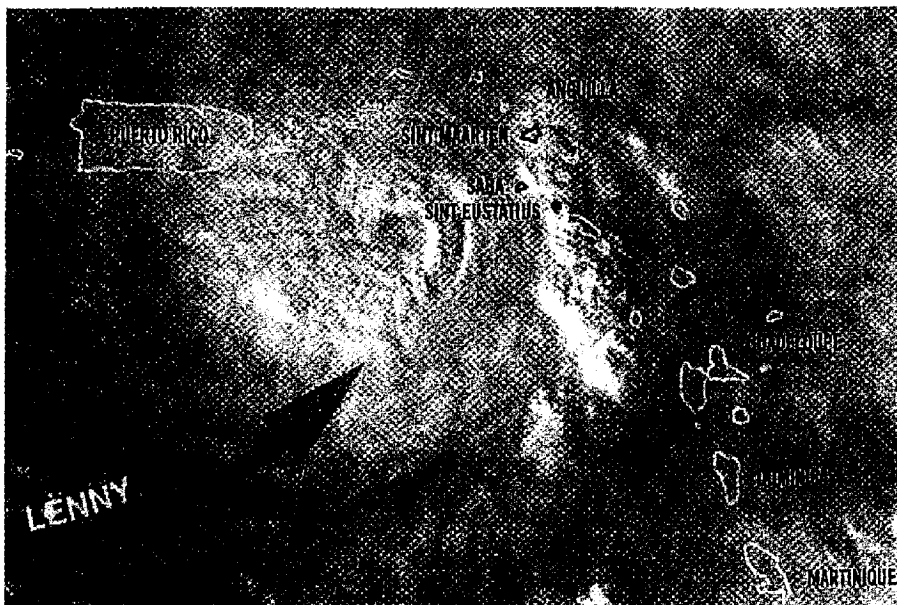
In 1995 zijn de Antillen getroffen door twee orkanen, waarvan LUIS de zwaarste was. Deze categorie 4 orkaan was verwoestend. Veel huizen weggewaaid en overal schade, zowel aan natuur als menselijke bezittingen. Nog geen paar weken nadat LUIS gepasseerd was, kwam orkaan Marilyn langs de eilanden razen. Gelukkig viel ze mee qua sterkte en passeerde ze met het centrum ver buiten de eilanden. Lenny was even krachtig als Luis, maar heeft toch minder schade aangericht.

DE TOEKOMST

De Nederlandse Antillen zijn elk jaar potentiële klant voor de aanstormende orkanen. Vanaf juni tot en met november is de kans aanwezig, dat ze getroffen zullen worden door een of

meerdere orkanen. Die kunnen zowel uit het oosten alsmede soms uit het westen komen. Curaçao maakt de

minste kans op een orkaan door de zeer zuidelijke ligging.

Orkaan Lenny vlak voordat het oog, wat op bovenstaande foto al weer bewolkt is, St Maarten bereikt. Erg goed zijn de enorme buien te zien, die de bobbel op de egale bewolking veroorzaken. Zulke bobbel (zeer hoge buientoppen, ong. 12-14 km hoogte) duiden op een enorme activiteit.

Internet

Het personeel van 101 Mipet wenst

Een prettig kerstfeest

en een fantastisch

